

CONSUM

2021
escolar
L'Hospitalet

EL CASALET - Moviment d'ensenyants de l'Hospitalet

Equip redactor: Sara Batet

Lourdes Bernat

Susanna Izquierdo

Genís Pascual

Ingrid Roda

Joaquim Ruiz

Il·lustracions: Clic Traç, sccl

Correcció lingüística: Assumpta Manzanares

© Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat

Edita: Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat

Disseny i producció: EL CASALET - Moviment
d'ensenyants de l'Hospitalet

CONSUM

ÍNDEX

MARC TEÒRIC.....	3
1. Introducció. Consum	5
2. El consum i la sostenibilitat.....	5
2.1. La petjada ecològica	6
2.2. La motxilla ecològica	8
3. El consum responsable	8
4. Consum i salut	9
5. El consum en les relacions socials	10
6. L'ecojustícia, el comerç just i la responsabilitat social corporativa	11
7. El consum a L'Hospitalet	12
8. Altres recursos	13
8.1. Recursos bibliogràfics i educatius.....	13
8.2. Recursos sobre consum.....	13
8.3. Webs d'interès	14
ACTIVITATS PER A PRIMÀRIA.....	17
ACTIVITATS PER A SECUNDÀRIA	47

marc teòric

1. INTRODUCCIÓ. CONSUM

El Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans defineix el **consum**, entre d'altres acepcions, com l'acció d'utilitzar un producte per a satisfer una necessitat real o creada. Una mica més endavant parla del **consumisme** com un corrent econòmic que es basa en el consum de béns i de productes, més o menys necessaris o per extensió, a la tendència a consumir productes en quantitats molt superiors a les necessàries.

La paraula "consumir" prové del llatí **consumere**, i està composta del prefix **com-** (que significa "amb", "unió") i el verb **sumere** que significa "prendre". *Sumere*, a la vegada, prové de *sub* (sota) i *emere* (comprar).

De poc temps ençà algunes persones es comencen a fixar d'on vénen els productes que consumeixen, qui els ha elaborat i en quines condicions treballen. També es comencen a preguntar quins han estat els processos necessaris per a obtenir els béns de consum i d'on s'extreuen les matèries primeres per poder-los elaborar. Això és possible, entre d'altres coses, perquè hi ha persones que són més conscients de l'impacte que tenen les seves actuacions; també perquè hi ha un seguit d'organitzacions que amb les seves campanyes i activitats ens han fet conèixer altres realitats diferents a la nostra.

L'escola és el nucli socialitzador de l'individu, és un model i una referència per als nois i les noies que hi conviuen, per a les seves famílies i també per al barri. Cal doncs aprofitar aquesta situació privilegiada de l'escola com a ens creador de coneixement i difusió d'hàbits i valors. Per aquest motiu, les pròpies pràctiques de consum de l'escola han de ser coherents amb els valors de consum que volen transmetre.

2. EL CONSUM I LA SOSTENIBILITAT

El ritme de vida i de consum dels països desenvolupats és molt elevat, gairebé frenètic. Difícilment les seves ciutats poden autoabastir-se i, conseqüentment, han de fer arribar de més lluny tot el que necessiten.

Diuen els experts que si totes les persones del món consumíssim el mateix que les persones dels països desenvolupats, necessitaríem quatre planetes Terra a més del nostre (Font: "Manual de educación para un consumo sostenible. La Guía" Jóvenes por el Cambio. Organización de Naciones Unidas para la Educación, Ciencia y Cultura (UNESCO) i Programa de las Naciones Unidas para el Medio Ambiente (PNUMA). 2005).

Ens hem de preguntar, doncs, com pot funcionar el nostre món. Cada vegada hi ha més diferències socioeconòmiques i més enfrontaments culturals. Els diners estan cada vegada més en mans de menys persones. Els països del Sud demanen el que és seu, igualtat en el tracte, i justícia. Segons dades facilitades per la Fundació Akwaba (Font: <http://www.creabe.com/fundacioakwaba>), la riquesa de tan sols 3 persones equival a la riquesa conjunta dels 48 països més pobres del món. D'un total de 6.000 milions de persones, la població mundial, 2.800 milions viuen per sota del llindar de la pobresa, és a dir, amb 2 dòlars al dia, i el 70% dels pobres són dones.

Tenir quelcom per endur-se a la boca, l'accés a l'aigua potable i unes condicions mínimes de salubritat és quasi una *missió impossible* per a una part important de la humanitat. Això, juntament amb els canvis mediambientals, fa que pateixin greus trastorns de salut, que apareguin noves malalties o se'n manifestin d'altres que ja es creien eradicades i fins i tot que algunes es converteixin en epidèmies o pandèmies.

S'ha de produir molt per satisfer les *necessitats* de totes les persones. Produir vol dir recursos, tècnica i energia per transformar-los, i comporta també la generació de residus que en un lloc o altre s'hauran de dipositar.

La sostenibilitat és també una qüestió d'igualtat, d'identitat personal, d'autoestima, i també de participació, ja que els sistemes naturals que ens proveeixen dels recursos que necessitem formen part de la biosfera, i la biosfera és un patrimoni comú de tots. I les actuacions a nivell local acaben incidint en la dinàmica global i viceversa.

Si es continua exercint aquesta pressió sobre el Planeta i se supera la seva capacitat de càrrega, l'ecosistema Terra no podrà adaptar-se a la nova situació i li serà difícil restablir l'equilibri. Què caldria doncs canviar per ajudar el nostre planeta a restablir-lo?

Per començar hauríem de replantejar-nos els nostres models econòmics i de desenvolupament i les relacions entre les nostres societats (valors i creences); millorar les tecnologies perquè siguin més eficients i menys contaminants; modificar els nostres estils de vida i, per tant, el tipus de consum, millorar la nostra relació amb el nostre entorn natural, que és el que ens sustenta, i, per acabar, convèncer-nos del fet que si volem canviar les coses, hem de participar activament en la vida de les nostres ciutats.

2.1. La petjada ecològica

La petjada ecològica és una eina que segons els seus autors, Wackernafel y Rees, permet traduir els diferents tipus de consum humà en hectàrees de terra/mar productiva capaç de subministrar els béns que necessita i, a la vegada, acollir els corresponents residus sense desequilibris. És a dir, permet calcular el territori productiu del Planeta del qual s'està apropiant una llar, una ciutat, un país, la humanitat... La unitat de mesura de la petjada ecològica és Ha/persona·any.

La petjada ecològica permet comparar les demandes de la humanitat amb les que realment la naturalesa pot subministrar.

Els 261.310 habitants de L'Hospitalet (Font de les dades: *L'Hospitalet en Xifres 2005-2006*, Servei de Sistemes d'Informació i Projectes. Dep. Estudis. Ajuntament de L'Hospitalet.) ens podríem abastir d'aigua, energia, combustibles, matèries primeres... amb els terrenys que tenim al voltant?

S'ha calculat que la Terra té una quarta part de superfície productiva, incloent-hi les àrees terrestres i les marines, és a dir, uns 12.600 milions d'hectàrees (Dades d'Ester Bueno (CENEAM), *Nuestra huella ecológica*. Ecología de nuestra vida cotidiana. <http://www.mma.es/educ/ceneam/pdf/huella.pdf>). Però s'han de tenir en compte la resta d'éssers vius que conviuen amb nosaltres al Planeta. Per preservar-los cal que un 10% d'aquesta àrea es mantingui inalterada. Així doncs, per als humans queden 11.340 milions d'Ha.

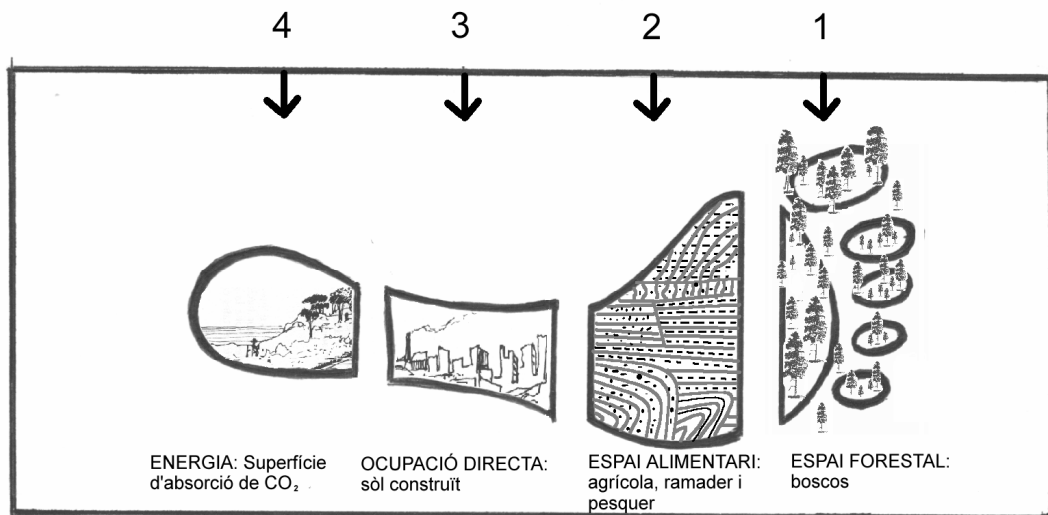

La petjada ecològica l'any 1995 es va calcular que era d'1,5 Ha de terra i de 0,5 Ha de mar per persona. Aquesta petjada augmenta cada any. Si la població mundial continua creixent amb el ritme previst, l'any 2030 hi haurà uns 10 mil milions de persones, i cadascuna disposarà tan sols d'un promig de 0,7 Ha de terra productiva, suposant que s'hagi aturat la ràpida degradació del sòl que té lloc en aquest moment. Aquest creixement de la població es donarà sobretot en països en vies de desenvolupament (Dades mencionades per Mathis Wackernagel al seu article *¿Cuánto mide?. Nuestra huella ecológica*. <http://www.tierramerica.net/consumidor/huella.shtml>).

Però no tots els països intervenen de la mateixa manera en la petjada ecològica de la humanitat. Segons dades de l'informe "Ecological footprint of Nations 2004" de l'organització Redefining Progress, l'any 1999, una persona dels Estats Units tenia una petjada de 9,7 Ha, un ciutadà de Bangladesh, una de 0,5, i un ciutadà espanyol, una de 4,75. Es veu doncs que el consum al món està desequilibrat.

Per conèixer quina és la petjada ecològica, es calculen les hectàrees per càpita necessàries per a:

1. El consum de productes forestals (bosc -*Espai Forestal*)
2. El consum d'aliments agrícoles, ramaders o pesquers (cultius, pastures i mar -*Espai Alimentari*)
3. La construcció (terreny construït -*Ocupació Directa*)
4. El consum energètic directe (o indirecte a través del consum de béns importats) (àrea de bosc necessària per absorbir les emissions de CO₂ associades -*Energia*)

Què ens aporta la petjada ecològica?

- En un sol número es visualitza la intensitat de l'impacte que una determinada comunitat exerceix sobre els ecosistemes. Si la petjada ecològica per càpita d'un lloc determinat és superior a la petjada mitjana per habitant calculada per a tota la humanitat, es posa de manifest un dèficit ambiental que esdevé una mesura de la seva insostenibilitat.
- És un indicador de la seva dependència ecològica del medi més enllà de l'entorn més proper
- El poder comparar la petjada ecològica de diferents comunitats, regions i països entre si ens permet adonar-nos de les desigualtats que existeixen quant a l'apropiació dels ecosistemes del Planeta.
- L'estudi per separat dels diferents factors tinguts en compte per calcular-la, donen una idea clara de les entrades (*inputs*) i sortides (*outputs*) del sistema i permeten la detecció dels que hi influeixen més negativament.
- Possibilita la presa de mesures per tal de millorar l'eficiència i per reduir el pes dels diferents sectors implicats.

2.2. La motxilla ecològica

És un terme que van crear Schmidt-Bleek l'any 1994 per explicar la *intensitat de materials per unitat de servei* (IMPS), és a dir, la quantitat de material que se suma durant tot el cicle de vida dels productes i que es relaciona amb el servei aconseguit finalment. Això es coneix com a *Factor-10*.

Així per exemple, per fer un anell d'or, per cada 10 grams d'aquest metall s'han de moure 3,5 tones de materials només a la mina. O per exemple, si es cremen 3.000 milions de tones de carbó s'ha de comptar amb una motxilla de 15.000 milions de tones d'aigua i runa que s'ha generat en la seva extracció, a les quals s'han d'afegir 10.000 milions de tones d'emissions de diòxid de carboni que es generen en el procés de combustió.

Els llibres, la llet de l'esmorzar, el cotxe al garatge... Tot té la seva motxilla.

3. EL CONSUM RESPONSABLE

Per trobar un camí vers la sostenibilitat fora bo plantejar-se com és el consum a la nostra ciutat, les nostres escoles i les nostres llars. Segurament un canvi en l'orientació d'aquest camí ajudaria força a aconseguir-ho.

El consum permet apaivagar unes *necessitats* amb uns *satisfactors* que són els que ens permeten gaudir d'un determinat nivell de vida. De necessitats n'hi han moltes, però en general es parla de les bàsiques o primàries (relacionades amb els requeriments fisiològics mínims per mantenir l'existència de l'organisme) i de les secundàries o relatives.

Les necessitats estan molt influïdes per la societat o el grup social al qual es pertany i, per tant, és aquesta societat la que marca les pautes per satisfer-les i també quins són els satisfactors i com s'han de fer servir.

Per exemple, la necessitat de tenir un lloc on viure es pot satisfer de diferents maneres: un apartament, un habitatge en un bloc de pisos en una ciutat compacta, una casa adossada amb una mica de jardí, una casa unifamiliar amb jardí i piscina... Cada tipus de casa té un impacte ambiental diferent.

Un consum responsable consisteix a escollir el que comprem valorant totes les opcions, no sols basades en criteris econòmics sinó també en criteris ètics, socials i ambientals.

Un consumidor responsable prefereix els productes i les empreses que tenen pràctiques ecològicament sostenibles (tant en la selecció de matèries primeres com en els processos d'elaboració i tractament dels residus que genera) i pràctiques socialment justes.

Cada vegada que comprem hem de tenir present que establim relacions comercials amb tot el món i, per tant, ens estem decidint cap a un tipus de desenvolupament o un altre potenciant una manera determinada d'elaborar els productes. En definitiva, som responsables del que comprem.

4. CONSUM I SALUT

La salut és un bé preciós que cal garantir i mantenir. Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), la salut és un estat de benestar complet, físic, mental i social, i no simplement l'absència de malaltia o incapacitat (1948).

Salut i medi ambient són dos aspectes fortament relacionats. Cada vegada més, la qualitat de l'entorn té una influència sobre la salut, no tant sols física sinó també mental.

El nivell de salut pot estar determinat per aspectes biològics (genètics i d'envelliment), d'estil de vida (consum de drogues, tipus d'alimentació, manca d'exercici...) i ambientals (contaminació per substàncies químiques, radiacions, sorolls i vibracions, contaminació biològica i contaminació psicosocial i sociocultural -estrès).

Un factor important per a la salut és **l'alimentació**. Ha de ser rica, variada i equilibrada. Encara que representi temps, és bo comprar els productes de temporada, frescos i, si és possible, locals. S'ha de reduir el consum de productes envasats, precuinats i que portin additius. En comprar un producte cal mirar les etiquetes, que han de detallar-ne la composició i la traçabilitat (procedència, condicions de producció...) del producte. També cal evitar el consum d'organismes modificats genèticament (transgènics), ja que encara no se'n coneixen els efectes.

L'agricultura ecològica no utilitza ni transgènics ni adobs artificials, ni biocides ni altres productes tòxics (productes químics de síntesi). Identifica el sòl com un element "viu" més de l'ecosistema, per això evita els cultius intensius i procura que hi hagi diversitat d'espècies cultivades. La ramaderia ecològica tampoc no és intensiva, els animals tenen prou lloc per moure's, s'alimenten de pinsos i farratges ecològics i no se'ls proporciona ni hormones de creixement ni antibiòtics. Els productes que compleixen aquesta característica estan certificats i poden portar la *denominació de Bio*.

A les nostres llars i escoles utilitzem diferents **productes químics**. Molts estan relacionats amb la neteja, la desinfecció, la higiene i la salut (com els medicaments i els productes de bellesa) o bé amb l'activitat que es du a terme als laboratoris i els tallers.

Alguns d'aquests productes, en petites quantitats, poden ser nocius per a la salut i/o per al medi, d'altres ho són perquè s'utilitzen en quantitats més elevades de les que s'haurien d'utilitzar o perquè es fan servir de manera inapropiada.

Un **edifici** (casa, escola) ideal seria aquell que estigués ben equipat i que proporcionés el benestar necessari. Normalment, la possibilitat de triar el tipus d'edifici que es vol i decidir amb quins materials i amb quins criteris s'ha construït és difícil, ja que la majoria dels quals hom pot disposar ja estan edificats. Malgrat tot, sempre hi ha l'oportunitat d'introduir criteris que els facin més saludables i sostenibles: tipus de pintures, el material amb què està fet el mobiliari, els tipus de calefacció i il·luminació, els mecanismes d'estalvi d'aigua, els electrodomèstics, la distribució dels espais, etc. Hi ha diferents *etiquetes ecològiques* i *distintius de qualitat ambiental* que ens poden ajudar a destriar quin és el producte, material o aparell que més ens convé.

La compra realitzada amb criteris de sostenibilitat s'anomena compra verda.

5. EL CONSUM EN LES RELACIONS SOCIALS

Quan se celebrin **festes i diferents actes** cal que estiguin pensats amb criteris sostenibles, tant en les activitats programades com en l'ús de materials, i en l'elaboració de menjars i regals o detalls que es pensin oferir.

Quan es realitzin **viatges o sortides** s'hauria d'escollir un mitjà de transport que contaminei menys i consumeixi menys energia. Sempre que es pugui, s'hauria de fer l'estada en cases d'ecoturisme o turisme rural. Cal mantenir nets els llocs per on es passa i respectar les normes de comportament dels espais naturals tant si estan protegits com si no. Evitar totes les accions que puguin produir incendis o comportin la degradació del medi.

6. L'ECOJUSTÍCIA, EL COMERÇ JUST I LA RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA

Ningú no pot negar que els qui pateixen més les conseqüències d'aquest desenvolupament desaforat de la humanitat són els països del Sud. A més de patir l'espoliació dels seus recursos, veuen com s'instal·len als seus territoris, empreses que en d'altres països no tenen permeses les seves activitats i també com, de vegades, es converteixen en abocadors de residus perillosos que ningú no vol.

Les dones, els joves, els infants i els grups socials més desafavorits són els que més pateixen aquesta situació.

L'ecojustícia es basa en la necessitat que la població local participi en les decisions relacionades amb el seu desenvolupament i a proporcionar-los la formació necessària que els permeti col·laborar en el disseny dels projectes i adaptar-los a les seves necessitats concretes. Al mateix temps la població local es converteix en salvaguarda dels drets ambientals de la seva regió i, per tant, de la humanitat.

El comerç just és un moviment internacional que reclama i promou unes relacions econòmiques més equitatives entre el nord i el sud i informa els ciutadans de les condicions en què s'han fabricat els productes per fomentar-ne un consum responsable. És una manera alternativa d'entendre el comerç, ofereix als productors un accés directe als mercats del nord i unes condicions laborals i comercials justes i igualitàries que els permeten assegurar-se un mitjà de vida sostenible.

Els principis del **Comerç Just** pel que fa als seus productes són:

- Provenen de cooperatives i de petits productors agrícoles dels països del Sud.
- Són pagats a un preu just que permet oferir un salari digne als treballadors. Els homes i les dones reben un mateix salari.
- Han estat produïts per treballadors amb els seus drets respectats i no existeix mà d'obra infantil.
- Ha estat elaborats amb processos respectuosos amb el medi ambient.

La **Responsabilitat social corporativa** és la que adopten les empreses quan decideixen voluntàriament contribuir a la consecució d'una societat millor (condicions de treball i sous dignes, igualtat entre homes i dones, siguin on siguin del Planeta) i un medi més net. Les empreses que la subscriuen es comprometen a tenir unes pràctiques ambientals correctes i a mantenir un diàleg continu amb els seus interlocutors, des dels inversors fins als treballadors. Les empreses prenen el compromís d'elaborar una *Memòria de Sostenibilitat* a la qual s'informa dels aspectes econòmics, ambientals i socials de les seves activitats, processos i serveis.

7. EL CONSUM A L'HOSPITALET

Les dades sobre consum a la ciutat de L'Hospitalet són més aviat escasses, tretes, és clar, de les que fan referència al consum d'aigua i energia i de les de producció de residus. Les que figuren al *Document II de la Diagnosi Ambiental de L'Hospitalet (2002)*, a l'*Anuari Estadístic de la Ciutat de L'Hospitalet 2004* i a l'*Hospitalet en Xifres 2005-06* corroboren el que es percep des del carrer: al municipi el sector terciari és el que té més pes, amb tendència a augmentar lleugerament. Les **activitats econòmiques amb més incidència** són les relacionades amb el **comerç i els serveis**. Les principals activitats relacionades amb el comerç són les del tèxtil i la confecció, les relacionades amb els productes alimentaris i el parament de la llar.

L'Oficina Municipal d'Informació al Consumidor (OMIC) exerceix d'òrgan consultor, tramita denúncies, promou activitats i elabora materials d'educació per al consum.

Des de l'Ajuntament s'ha donat suport a iniciatives que fomenten el consum responsable, s'han començat a aplicar els criteris de la *compra verda* i s'han incorporat criteris mediambientals als concursos per al proveïment de subministraments.

El Pla d'Actuació Municipal de L'Hospitalet 2003-2007 ha incorporat diferents aspectes que es van recollir en les línies estratègiques de l'Agenda 21 de la ciutat:

- Iniciatives de promoció de la cooperació internacional per a la sostenibilitat lligada a projectes de solidaritat amb pobles del sud, impulsades per les ONG de la ciutat amb el suport de l'Administració.
- Activació de polítiques i iniciatives municipals per facilitar l'acollida, la integració i les relacions entre diverses cultures.
- Promoció de projectes concrets de caire ambiental amb la participació ciutadana.
- Continuar implantant la compra verda.

També, a la ciutat existeixen entitats sense ànim de lucre amb iniciatives que potencien el comerç just i solidari:

- Sodepau
- Fundació Akwaba

8. ALTRES RECURSOS

8.1. Recursos bibliogràfics i educatius

Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat. **Auditoria ambiental municipal de L'Hospitalet de Llobregat**. L'Hospitalet de Llobregat, 2003.

Ajuntament de Roma. Ajuntament de Barcelona. **Projecte Adoptem la Ciutat**.

Associació de mares i pares d'alumnes. Ajuntament de L'Hospitalet - Àrea de Cultura. **El medi ambient i la ciutat de L'Hospitalet**. L'Hospitalet de Llobregat, 1996.

Batet, S.; Rovira, S. **Descobrir l'estat del món. Materials didàctics sobre el progrés cap a una societat sostenible. Basats en els informes del WorldWatch Institute**. Centre UNESCO de Catalunya. El Tinter sal. Barcelona, 2003.

Franquesa, T.; Alves, I.; Prieto, A.M.; Cervera, M. **Hàbitat. Guia d'activitats per a l'educació ambiental**. Direcció de Serveis Educatius - Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 2001.

Manual de bones pràctiques ambientals. Àrea de Medi Ambient i Sostenibilitat - Ajuntament de L'Hospitalet. L'Hospitalet de Llobregat, 2005.

Servei de Sistemes d'Informació i Projectes. Dep. Estudis. **L'Hospitalet en Xifres 2005-2006**. Ajuntament de L'Hospitalet. L'Hospitalet de Llobregat.

8.2. Recursos sobre consum

Albareda, L.; Bertrán, D.; Montagut, X.; Navarro, E.; Scoles, R. **Guía educativa para el consumo crítico. Materiales para una acción educativa sur-norte. Efectos sociales y ambientales del consumo**. Edupaz Nº 8, Sodepaz/Sodepau. Barcelona. Los libros de la Catarata. Madrid, 1998.

Casas, E. **Els envasos a la vida quotidiana**. Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus. Primer Segona Edicions. Barcelona, 2003.

Comin, P.; Font, B. **Consumo sostenible. Preguntas con respuesta**. Icaria Editorial, S. A. Barcelona, 1999.

Consell de Gremis de Comerç i Serveis de Barcelona; Associació Gabinet tècnic comercial. **Guia de bones pràctiques ambientals per a les empreses de comerç**. Ajuntament de Barcelona: Comissió de Serveis Urbans. Barcelona, 1998.

Centre de Recerca i Informació en Consum: **Opcions**. Informació per al consum, nº 2. J. Casals Mas S.A., 2002.

Kruger, A. **EcoHogar. Una guía práctica de la A a la Z para tener un hogar ecológico y saludable**. Integral, Ediciones Oasis, S.L. Barcelona, 1992.

Ràfols, O., i equip PlaJiS. **Educar en la justícia i la solidaritat. Un pla per educar integralment en valors socials**. Col·lecció Itineraris, Fundació edebé. Barcelona, 2004.

Rueda, S. **Barcelona, ciutat mediterrània, compacta i complexa. Una visió de futur més sostenible.** Ajuntament de Barcelona: Direcció Tècnica Educació Ambiental i Participació. Barcelona, 2002.

Sachs, A. **Ecojusticia: La unión de los derechos humanos y el medio ambiente.** Cuadernos WorldWatch, Bakeaz. Bilbao, 1996.

Sempere, J. **Necesidades, desigualdades y sostenibilidad ecológica.** Cuadernos Bakeaz, nº 53, Bakeaz. Bilbao, 2002.

Serrano, F.; Aragón, A; González, A.; Patricio, C.; Hernández, C.; López, C.; Cediell, A. **Guia de la energía. Cómo ahorrar energía en casa y con el coche.** Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía (IDAE). JOSMAR, S.A. Madrid, 1993.

Sureda, J.; Calvo, A.M. **La red Internet y la educación ambiental. Primer catálogo de recursos para la educación ambiental en Internet.** Di7, S.L. Binissalem. Illes Balears, 1998.

The International Council for Local Environmental (ICLEI): **Accelerar el desenvolupament sostenible: "L'acció local mou el món"**. Documents No 6, Ajuntament de Barcelona: Secretaria Tècnica Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat. Barcelona, 2002.

Weizsäcker, E. U. von; Lovins, A. B.; Lovins, L.H. **Factor 4. Duplicar el bienestar con la mitad de recursos naturales.** Informe al Club de Roma. Galaxia Gutenberg, S.A., Circulo de Lectores, S.A. Barcelona. 1997.

8.3. Webs d'interès

Asociación Vida Sana, www.vidasana.org/varios/quienessomos.asp

Consumer.es EROSKI, www.consumaseguridad.com

En Buenas Manos, www.enbuenasmanos.com/seccion/ecologia.asp

www.foodbiotech.org/

Fairtrade Labelling Organisation Internacional, www.fairtrade.net/sites/aboutflo/aboutflo.html

Federació Internacional d'Agricultura Ecològica, www.ifoam.org

Forest Stewardship Council (FSC), www.fsc-spain.org/index.html

Fundació Akwaba, www.gencat.net/entitats/akwaba.htm,
akwaba.pangea.org

Fundación Max Havelaar Suiza, www.maxhavelaar.ch/de

Fundació Terra, www.terra.org

Fundación Vida Sostenible,
www.vidasostenible.org/ciudadanos/a1_01.asp

Greenpeace, www.greenpeace.org,
archivo.greenpeace.org/toxicos/html/chemicalhouse.html,

IDEAS, www.ideas.coop/portada.html

Intermón Oxfam, www.intermonoxfam.org

Mundogar, www.mundogar.com

Naturalmente, <http://www.sinfronteras.org/naturalmente/>

Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya, www.ocuc.org/index.htm

Red Andaluza de Consumo Responsable, www.consumoresponsable.com

Redefining Progress, www.redefiningprogress.org/

Societat Espanyola de Agricultura Ecológica, www.agroecologia.net

Solidaritat para el Desarrollo y la Paz, www.sodepaz.org

Solidaritat pel Desenvolupament i la Pau, www.sodepau.org/cat

Sustain: the alliance for better food and farming, www.sustainweb.org

UNESCO - UNEP, www.youthxchange.net

Unió Europea. Ecoetiquetes, www.eco-label.com/spanish/europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/whats_eco/index_en.htm

Xarxa de Consum Solidari, www.xarxaconsum.net

activitatats primària

1. UN DIA NORMAL

TIPUS D'ACTIVITAT: Motivació i reflexió

NIVELL PROPOSAT: Primària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Conèixer a partir de la pròpia experiència, els hàbits de consum personal i domèstic que té cadascun dels alumnes.
- Identificar, a partir del diàleg amb els companys, quines són les necessitats bàsiques que han d'estar cobertes per assegurar una qualitat de vida digna.
- Fomentar bons hàbits de salut i higiene personal.
- Reflexionar sobre el consum propi.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Reflexió i investigació

DURADA: Dues sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Coneixement del medi social
- Coneixement del medi natural
- Educació artística, visual i plàstica

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

Es tracta que els alumnes provin d'identificar i classificar les necessitats que tenen i allò que fan per a satisfer-les a partir de la revisió del que fan en un dia qualsevol.

Es treballa la relació entre la qualitat de vida i les necessitats cobertes, les diferències socioculturals quant a les necessitats i l'accés als béns de consum de la població en general.

També s'intenta incidir en altres aspectes importants com l'alimentació, la necessitat de descans i altres hàbits saludables.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Es proposarà a la classe que, tot observant el conjunt d'activitats diàries que realitza cada un avaluï tota la sèrie d'objectes i materials que utilitza.

Per a descriure el tema, es demanarà a un alumne que llegeixi en veu alta l'escrit **UN DIA NORMAL A LA VIDA DE L'ENRIC**, en el qual es fa un repàs a totes les activitats que porta a terme durant un dia normal un alumne qualsevol.

En acabar la lectura, s'organitzaran grups de 4 o 5 alumnes triats a l'atzar perquè respongui un seguit de qüestions relacionades amb el consum individual tot comparant-les amb l'escrit de l'Enric.

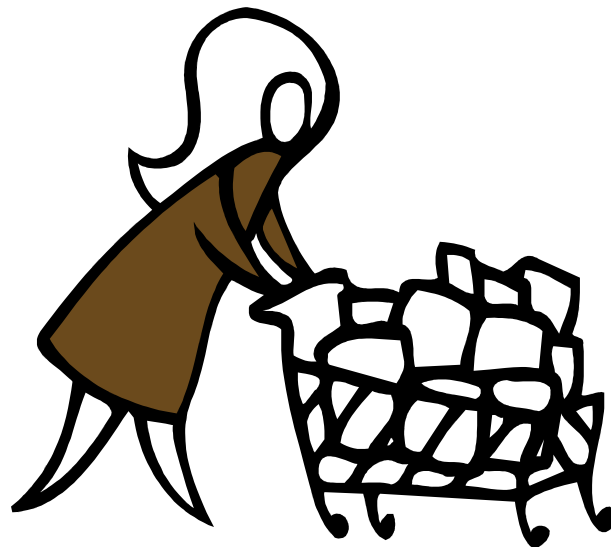
Un cop enllestides les preguntes, els alumnes faran una llista de les necessitats que creuen que tenen i quins objectius i materials utilitzen per a satisfer-les. Per exemple, per a la necessitat de beure, utilitzaran aigua.

S'explicaran els criteris que permeten classificar les necessitats segons el grau d'importància començant per les que són essencials i seguint per les que cada vegada són més prescindibles.

Amb tota la llista de les necessitats escrites, cada grup decidirà quines són les cinc necessitats que imprescindiblement s'han de satisfer i les escriuran ordenades en la llista del quadre corresponent.

També decidiran quines són les cinc necessitats no essencials de les quals es pot prescindir, però escriuran, no pas les necessitats mateixes, sinó les cinc coses, objectes o materials que habitualment utilitzen ells mateixos per a satisfer-les.

Finalment, es posarà en comú el treball realitzat. S'ha d'aconseguir que la classe arribi a una llista única de cinc necessitats essencials i cinc objectes habituals, però prescindibles.

1. UN DIA NORMAL

Moltes vegades heu respost les preguntes *Com t'ha anat el dia?* o *Com t'ho has passat? Bé, normal.* Observeu què feu durant un dia normal. Per això, llegiu en veu alta el relat d'*Un dia normal a la vida de l'Enric.*

En acabar el relat, reuniu-vos en grups i contesteu les preguntes següents. Mireu d'argumentar les vostres respostes.

Un cop elaborades les respostes grup per grup,

Quantes hores diuen els pares de l'Enric que s'ha de dormir?

Què en creieu vosaltres?

És massa:

És poc:

Ja n'hi ha prou:

Feu una llista del que mengeu per esmorzar:

Considereu que és saludable el que mengeu?

Us preocupeu molt pel vostre aspecte personal?

Com us agrada que sigui la roba i els complements que us poseu?

Teniu gaire roba?

Feu una llista dels productes que feu servir per a la vostra higiene personal.

Digueu quins aparells electrònics teniu: discman, walkman, mp3, ordinador:

Són vostres o els compartiu amb la resta de la família?

Porteu alguna cosa per menjar a l'hora del pati? Com ho porteu?

Us compreu alguna cosa per a menjar o beure a l'hora de l'esbarjo?

Tot seguit, elaboreu, entre tots els components del grup, una llista tant llarga com calgui de totes les necessitats que teniu. Mireu de posar-les en ordre, perquè al final n'haureu de triar solament, les cinc que considereu bàsiques. Les escriureu al quadre següent.

Quines necessitats bàsiques creieu que teniu?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Ara, trieu cinc coses que utilitzeu habitualment per a satisfer les vostres necessitats de les quals podríeu prescindir.

Feu una llista amb les cinc coses de què podríeu prescindir.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Un cop acabat el treball dels diferents grups, feu una llista única per a tota la classe.

Necessitats bàsiques:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Objectes habituals prescindibles:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

UN DIA NORMAL A LA VIDA DE L'ENRIC

Hola, sóc l'Enric, i us explicaré com és un dia qualsevol a la meua vida.

Cada matí em crida la mare tres quarts d'hora abans de marxar cap a l'escola. No hi ha manera que m'aixequi. Per a mi mai no és hora d'anar a dormir. Els pares diuen que s'ha de dormir bé, en condicions, i unes 8 hores si no es vol emmalaltir.

Per fi, ja m'he llevat. Vaig al lavabo i em rento la cara per acabar-me de despertar. Toca esmorzar. Em queixo perquè avui no hi ha croissants petits de xocolata. Poso els cereals en un bol, no m'agraden remullats amb llet i els començo a menjar. Mentrestant la mare em prepara un got de llet amb cacau. De lluny, se sent la televisió al menjador.

Em vesteixo. Encara que no em preocupo gaire de com vaig vestit, m'agrada anar net i polit. A més, la meua mare acostuma a escollir-me bé la roba que m'hauré de posar. *Que bé! Les bambes guai!*, crido.

Comença a haver-hi presses: *Renta't les dents! Pentina't. Vigila amb la colònia!, se sent l'olor des d'aquí. Que fem tard! En dos minuts tothom a la porta.*

Sort que em vaig preparar la motxilla ahir a la nit! No han passat els dos minuts i ja sóc al rebedor preparat per marxar. Uf! Faig un bot, m'he deixat la *Game Boy*, volia ensenyar un joc que em van regalar als meus amics. Segur que els agradarà. M'he de recordar de donar-la a la mare abans d'entrar a l'escola, ja que no ens en deixen portar, diuen que ens distraiem. Corro a buscar-la i arribo just.

Ens hem trobat tots a la placeta. Vaig corrents per ensenyar-los el joc i els deixo jugar amb ell, he vist de lluny un amic meu i corro a buscar-lo. Porta una pilota! Anem cap a la resta jugant.

Jo, que sóc molt mogut i inquiet, m'acosto suat al grup de pares que ens porta a escola i pregunto a la mare per què no agafem el cotxe. *Home, però si són cinc minuts a peu! A més, no hi podries anar amb els amics, oi?*

Arribem a l'escola, i agafo la bossa de roba amb l'entrepà que em menjaré a l'hora del pati. Faig uns ulls com a taronges quan el meu amic treu una capsa de *Donettes*.

Quan arriba el mestre al pati, fem la fila per pujar a l'aula. Abans de tornar a sortir al pati haurem de fer classe. Preparem el material i traiem l'estoig: hem d'explicar el que hem fet el cap de setmana. Què diferents són tots els estoigs i també el que hi tenim a dins!

És l'hora de l'esbarjo. Quan arribem al pati uns juguen a futbol, uns altres a bàsquet, n'hi ha que xerren en un cantó, altres juguen amb uns ninotets petits i, fins i tot, hi ha qui juga a *matar bolets*. Tornem a classe fins a l'hora de dinar. Ja és la una, és hora de baixar al menjador. Ens quedem a dinar, els pares pleguen més tard i no ens poden venir a buscar al migdia.

A la tarda, el mestre ens demana que fem una llista de les necessitats que tenim. Què vol dir amb això? Tots necessitem coses, des del menjar fins a un lloc on viure i, si en féssim una llista, segur que potser no s'acabaria mai.

Toca el timbre, s'ha acabat l'escola! La meua germana marxa a la piscina a fer natació, mentrestant jo em quedo a l'escola a jugar a bàsquet.

Quan acabem, ens passen a recollir i tornem a casa, és hora de fer els deures i estudiar una mica. Si acabem d'hora, podem jugar. De vegades, si no fem cap activitat a la tarda, anem a casa d'algun amic a jugar una estona.

Hem sopat i després hem parlat amb els pares una estona de com ens ha anat el dia: *Bé, com cada dia, un dia normal. Avui a l'escola hem parlat del que necessitem i del que no.*

Bona nit!

2. QUÈ CONSUMIM A L'ESCOLA?

TIPUS D'ACTIVITAT: Diagnosi

NIVELL PROPOSAT: Primària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Analitzar el consum a l'escola.
- Adonar-se'n de com és el consum de l'alumnat en relació a les activitats escolars.
- Detectar aspectes que es poden millorar respecte al consum.
- Conèixer algunes pràctiques de consum responsable.
- Fomentar el treball en equip.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Treball de camp

DURADA: Dues sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Coneixement del medi natural
- Matemàtiques
- Educació artística, visual i plàstica

MATERIAL NECESSARI:

- Fotocòpies de la taula de recull de dades

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

Observar les activitats que es realitzen a l'aula per tractar d'identificar el tipus de material escolar que es fa servir i quin ús se'n fa.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

L'alumnat farà una llista de tot el material que s'utilitza a l'aula, al llarg de les activitats del dia. Per això, s'organitzaran grups de quatre persones que ompliran unes graelles amb tots els materials que hi ha a l'aula, els que aporta el professor i els que aporta ell mateix. Es proporcionaran fotocòpies de les taules en paper DIN-A3, per tal que hi càpiguen tots els elements que es demanen.

Entre tots els alumnes del grup faran un repàs el més exhaustiu possible de tots els materials i objectes que s'utilitzen, de les seves característiques i de les indicacions que porta el seu envàs. En els casos que calgui s'haurà de demanar la capsa original a la persona encarregada. Es procurarà omplir el màxim d'informació de tots els materials.

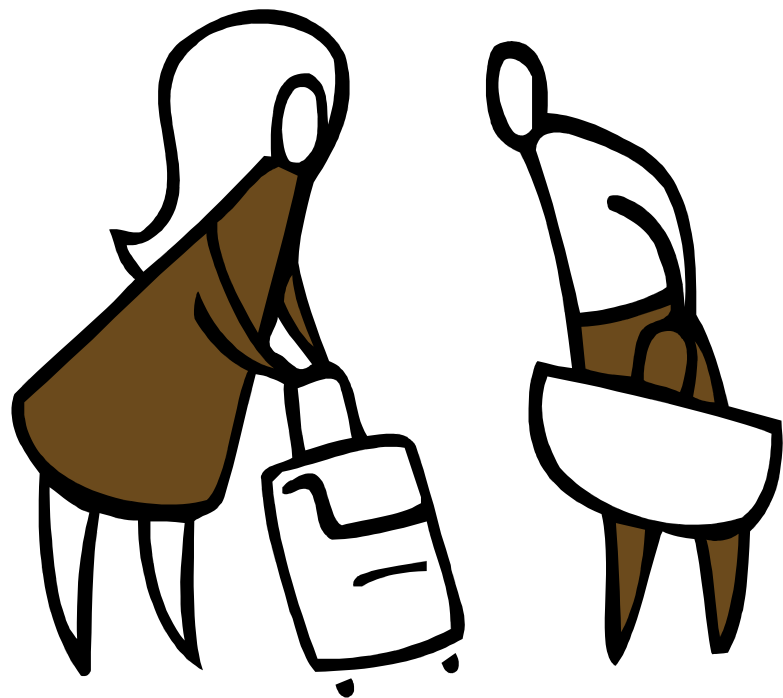
Es procurarà que, al llarg del procés, els alumnes valorin els materials que estan analitzant, el seu grau d'utilitat i l'adequació a les tasques a què van destinats.

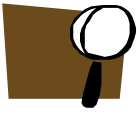

A continuació es posarà en comú la feina realitzada pels diferents grups, de manera que cada grup llegirà la seva llista, que serà completada al final per les noves aportacions dels altres.

Un cop s'haurà fet l'estudi dels materials propis de l'aula, els grups d'alumnes es repartiran la resta de dependències de l'escola per fer el mateix treball. Així un grup anirà al gimnàs, un altre a cada un dels tallers o laboratoris i un altre als passadissos i altres dependències on es desenvolupi alguna activitat educativa. També caldrà que un grup analitzi els materials utilitzats en la neteja del centre.

La llista general donarà una idea de tot el material que s'utilitza al centre.

Activitat realitzada	Material utilitzat	Per a què serveix?	Qui ho aporta? (alumne/escola)	Porta alguna etiqueta ecològica, logo o pictograma?	Riscos que presenta el seu ús

2. QUÈ CONSUMIM A L'ESCOLA?

En aquesta activitat observareu els materials que utilitzeu per a fer les activitats que normalment feu a l'aula.

Cal que ompliu la taula que us han lliurat. Abans d'omplir-la, llegiu amb atenció les observacions que trobeu a continuació:

- **Activitat realitzada:** nom amb què es coneix l'activitat o que la representi.
- **Material utilitzat:** llista dels materials utilitzats per a fer-la.
- **Qui ho aporta? (alumne/escola)** Si és un material que compreu vosaltres o el proporciona l'escola, o en el cas del menjador, la neteja i altres, pot ser que siguin unes altres empreses les que siguin responsables de portar-lo.
- **Per a què serveix?** el material o l'objecte.
- **Porta alguna etiqueta ecològica, logo o pictograma?** Si hi ha cap dibuix que indiqui que es pot reciclar, que prové d'un procés de fabricació respectuós amb el medi, si prové del comerç just, si és reciclat...
- **Riscos que presenta el seu ús:** mireu si l'envàs porta cap pictograma o indicacions d'utilització.

Procureu seguir un ordre a l'hora d'anar triant i estudiant els diversos materials utilitzats.

Escolliu un company/a que expliqui els resultats del vostre treball. Un cop amb la llista acabada, exposeu-la a la resta de la classe.

Un cop acabada la feina de les activitats que es fan a l'aula, feu el mateix amb totes les que es realitzen a les diverses dependències del centre. Cada grup s'haurà d'encarregar d'un determinat espai.

Amb la taula corresponent al lloc assignat, comenceu a omplir les caselles. Observeu el material, els envasos i demaneu informació, si cal, a les persones encarregades. Un cop acabat, llegiu públicament els resultats obtinguts en cada apartat i guardeu el conjunt del treball elaborat, per tal d'ampliar-lo o consultar-lo posteriorment.

3. INFORMAR-SE PER A COMPRAR

TIPUS D'ACTIVITAT: Diagnosi

NIVELL PROPOSAT: Primària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Analitzar el consum a l'escola.
- Adonar-se'n de com és el consum de l'alumnat en relació a les activitats escolars.
- Detectar aspectes que es poden millorar respecte al consum.
- Conèixer algunes pràctiques de consum responsable.
- Fomentar el treball en equip.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Treball de camp

DURADA: Diverses sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Coneixement del medi natural
- Matemàtiques
- Educació artística, visual i plàstica

MATERIAL NECESSARI:

- Fotocòpies dels qüestionaris per a les entrevistes

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

A partir de l'elaboració d'una enquesta i l'entrevista amb les persones responsables de la compra de productes, han d'esbrinar quin tipus de materials i productes es compren a l'escola, en quina quantitat i amb quins criteris.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per al desenvolupament de l'activitat s'organitzaran grups de quatre alumnes. Cada grup s'encarregarà d'una de les feines proposades.

En primer lloc i, abans de començar a repartir les tasques, s'omplirà la taula corresponent a l'activitat general de compres del centre. El professor demanarà a l'alumnat que faci una llista de tot el material que creu que cal comprar per al funcionament normal de l'escola.

Cal que identifiquin els materials que utilitzen habitualment (paper, material de neteja, menjar) i els agrupin formant una llista com la que s'inclou a la taula que es proposa que omplin. Si cal, s'hi afegirà alguna fila amb algun material o se n'eliminarà les que sobrin, per exemple, la de menjar si a l'escola no hi ha servei de menjador.

Un cop elaborada la llista, es completarà la taula de **Dades generals de compres al centre**, on s'hi identificarà la o les persones responsables de la compra de cada un dels materials.

Tot seguit s'organitzaran grups de quatre alumnes, i es decidirà entre tots quines persones seran les entrevistades i quins grups els encarregats de fer-ho.

El **primer grup** serà l'encarregat de parlar amb la persona que compra el paper. Per això disposarà d'una taula de la qual haurà d'omplir les caselles seguint les respostes que li doni el responsable. És molt possible que calgui demanar-li les dades amb temps, ja que no sempre tot està a l'abast de la mà.

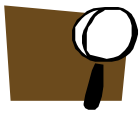
Un **segon grup** tindrà com a encàrrec preguntar a l'alumnat sobre els seus hàbits en la compra i l'ús del paper. Amb totes les enquestes plenes es traslladaran els resultats obtinguts a la taula següent.

Enquesta a l'alumnat sobre el paper

Taula de resultats

Quantitat de paper que compres cada curs:
Quantitat de llibretes que compres:
Compres paper reciclat?
Compres paper ecològic?
Utilitzes el paper per les dues cares: Sempre Sovint Mai
Demanes que et facin fotocòpies per les dues cares?

Enquestes contestades	
Alumnes que compren paper reciclat	
Alumnes que compren paper ecològic	
Paper per les dues cares: sempre	
sovint	
mai	
Fotocòpies per les dues cares	

Per concloure l'estudi del material de l'alumne, es farà una enquesta a tots els alumnes de la classe sobre el que porten a la motxilla. Per això es proporcionaran fotocòpies de la taula següent, que seran respostes per tots els alumnes, i els resultats generalitzats a tota la classe.

Material d'escriptori de l'alumne

Material	Nombre
Llapis	
Maquineta	
Goma	
Retolador	
Bolígraf	
Corrector	
Marcador de colors	
Goma d'enganxar	
Regle	
Clips	
Carpeta	
Llibreta	

Els **grups tercer i quart** hauran d'entrevistar els responsables de la compra de menjar, en cas de què l'escola tingui cuina pròpia, i dels productes de neteja. Per això caldrà que preparin una taula on aniran escrivint els productes que cada un dels responsables vagi dient i, a les columnes del costat, la quantitat comprada i cada quan. Utilitzaran una taula com la següent:

Compra de:	Quantitat i període	Observacions
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Un cop acabada la feina de tots els grups per separat, s'exposarà el treball a tota la classe. Com a punt final, cal anar analitzant cada una de les activitats portades a terme tot considerant preguntes de caire general com les de la llista que segueix.

Preguntes de caire general:

- Es poden adquirir hàbits de menor consum?
- Es poden suprimir els usos inadequats tant de material com de productes?
- Es poden comprar productes que siguin recarregables o que siguin de llarga durada?
- Es pot evitar comprar productes que portin molt embalatge?
- Es té en compte que els embalatges siguin fàcilment reciclables i d'un sol material?
- Abans de comprar, el responsable de les compres de manteniment s'ha informat, sobretot, d'aspectes com material d'aïllament, pintures, mobles, sistemes de calefacció, consums d'aigua i d'energia, energies renovables a l'abast, possibilitat de segregació dels residus, productes de neteja i d'higiene, etc.?
- Si s'han de comprar màquines o electrodomèstics, es pensa en el fet que siguin de baix consum, que no facin soroll, que siguin fàcilment reparables i que es puguin reciclar fàcilment?

3. INFORMAR-SE PER A COMPRAR

Quins creuen que són els passos per demanar el material i els altres productes o aparells a l'escola? Qui són els responsables de decidir què, com i on es compra? Quins sistemes utilitzen per a decidir la compra d'una classe de producte o material i no un altre?

En primer lloc i, abans de començar a preguntar, cal que feu una llista de tot el material que cal que es compri per al funcionament de l'escola i l'agrupeu en grans apartats com mobiliari, paper, productes de neteja. Un cop realitzada aquesta feina entre tots, proveu que podeu utilitzar una taula com la següent, potser modificant-ne alguna casella.

Dades generals de les compres al centre

MATERIAL	RESPONSABLE	OBSERVACIONS
Paper		
Fungibles de secretaria		
Tònens		
Productes de neteja		
Material de laboratori		
Material no fungible		
Mobiliari		
Menjar		
Altres (.....)		

Ara demaneu qui n'és el responsable i escriviu, si cal, a la columna d'OBSERVACIONS, tot allò que us calgui per a començar el vostre treball de recerca.

El pas següent serà entrevistar-ne les persones encarregades, per tal de tenir una idea més concreta del material comprat. Organitzeu-vos en grups i repartiu-vos les feines.

Un primer grup s'encarregarà de determinar les compres i la utilització de paper a l'escola. Per a això, caldrà que demaneu a la persona responsable que contesti les preguntes de la taula següent. Pot ser que no en tingui les dades a mà i que hàgiu de tornar-hi en un altre moment. També pot ser que les unitats que us vagin donant no siguin totes homogènies: pot ser que us diguin la quantitat de caixes de paper i no els quilograms. Preneu nota de totes les indicacions que us poden ser útils per a la detecció del procés.

El paper que es compra a l'escola

Quantitat de paper que es compra al centre per curs:	
Quantitat que representa per alumne (kg/alumne - curs):	
Quantitat de paper reciclat:	
Quantitat de paper ecològic (sense clor):	
Paper i cartró a secretaria: quantitat total	
Paper i cartró a secretaria: quantitat reciclada	
Quantitat de paper que s'utilitza al laboratori:	
Quantitat de paper que s'utilitza al menjador o cantina:	
Quantitat de paper que s'utilitza a altres llocs:	

Com que una part del paper que s'utilitza la compreu vosaltres mateixos, el tercer grup encarregueu-vos de passar a tants companys com sigui possible **L'enquesta a l'alumnat sobre el paper** que el professor us ha proporcionat. Un cop acabada la tasca, feu un resum dels resultats, que presentareu a la classe.

Un altre grup passeu a tots els vostres companys l'enquesta sobre el material que porten a l'estoig. Utilitzareu les còpies que us ha proporcionat el professor i també n'haureu de fer un resum que reculli les respostes rebudes. Si hi ha algun material més, afegiu-lo a la llista.

Els dos grups següents haureu d'entrevistar els responsables de la compra de menjar per a la cuina i el menjador, si n'hi ha, i el del material de neteja. Per a això, utilitzareu una taula que us ha donat el professor, que procurareu omplir amb molta cura de no deixar-vos cap dels materials més importants.

Per acabar, tots els materials s'exposaran a classe i es farà una reflexió conjunta de com es compren els materials a l'escola.

4. NOSALTRES PROPOSEM

TIPUS D'ACTIVITAT: Pla d'Acció

NIVELL PROPOSAT: Primària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Redactar una llista de propostes de millora tant a nivell personal i familiar com de centre pel que fa al consum.
- Treballar per un canvi d'hàbits vers el consum responsable i solidari.
- Fomentar el treball en grup i el respecte vers les idees dels altres.
- Facilitar la participació en els processos de presa de decisions de la comunitat educativa.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Debat

DURADA: Una sessió

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Coneixement del medi social
- Coneixement del medi natural
- Llengua catalana

ELABORACIÓ DE MATERIAL:

- Fotocòpies de les Fitxes d'Acció

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

S'avaluaran els resultats de la diagnosi que han realitzat i, a partir de la valoració que se'n farà, cada grup elaborarà unes propostes de millora que seran valorades per decidir les mesures correctores consensuades que configuraran el Pla d'Acció.

Amb aquestes propostes, s'ompliran les fitxes del Pla d'Acció. Finalment es triaran les propostes per les quals es comprometen a vetllar.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

La classe s'organitzarà en grups de quatre alumnes. Cada grup pensarà en deu propostes perquè el consum sigui més responsable a l'escola. Les propostes es referiran a la tria de materials, procediments de compra i a la utilització dels materials que s'han anat treballant en les activitats anteriors.

Posteriorment s'obrirà un debat entre tots, on els diferents grups presentaran les seves propostes fins a arribar a concretar les deu accions que creguin que poden ser més importants o prioritàries.

Per a cadascuna de les accions escollides, s'ha d'omplir una Fitxa d'Acció. Un cop plenes les fitxes, caldrà prioritzar les propostes en funció del seu grau d'aplicabilitat (cal tenir en compte la dificultat d'aplicació, el temps, els costos).

Caldrà definir els indicadors de valoració de les accions. També s'ha de tenir en compte el major nombre d'aspectes possible a l'hora de valorar les propostes. Per a l'èxit de les millores, és molt important que la valoració de les propostes sigui el més ajustada i realista possible, ja que una desviació important entre el proposat i el valor real que tindrà per al centre o les possibilitats de portar-ho a terme, ja sigui per desconeixement o per error, conduiria a un Pla d'Acció impossible o ineficient.

A la Fitxa d'Acció es demanarà a l'alumne:

- Quines persones necessitarem? (recursos humans necessaris: tècnics o professionals, persones no especialitzades...).
- Quins materials utilitzarem? (recursos materials: elements, materials, aparells i instruments...).
- Quants diners necessitarem? (recursos econòmics: cost de preparació, de realització i manteniment de la millora).
- Qui hi estarà implicat? (persones implicades).
- Quan ho farem? (període d'implantació, execució i d'obtenir millores).
- Què esperem de les millores? (millora esperada i repercussió per a les persones, per al centre i per a l'ambient).
- Observacions: dificultats i oportunitats (cultura del centre, campanyes d'institucions, beques i ajuts, persones profitables...).

El professorat proposarà crear una Comissió en la qual s'impliquin diferents membres de la comunitat educativa i en la qual totes les persones que en formin part es coresponsabilitzin de fer realitat les accions que han escollit els alumnes. Aquesta comissió ha de tenir poder decisor sobre pressupostos i millora d'infraestructures de l'escola. Aquesta comissió serà també l'encarregada de validar i aprovar les accions que proposi l'alumnat.

És molt important que aquesta decisió final sigui consensuada amb la direcció, i que es realitzi un acte explícit de compromís de tots de portar-la a terme. El conjunt de les deu accions prioritzades, valorades i aprovades constitueix el Pla d'Acció. L'alumnat prioritzarà cinc accions que constituiran la proposta de millora a realitzar.

Una vegada definides i prioritzades les accions, el professor facilitarà la comparació de les accions proposades i les que proposa l'Auditoria Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat.

El professor suggerirà a l'alumnat que es posi en contacte amb l'Ajuntament per demanar en quin estat d'implantació es troben les mesures indicades.

FITXA D'ACCIÓ

NÚMERO DE L'ACCIÓ	
TÍTOL	
Espais afectats	
Què farem?	
Quines persones necessitarem?	
Quins materials utilitzarem?	
Quants diners necessitarem?	
Qui hi estarà implicat?	
Quan ho farem?	
Qui ho farà?	
Qui ho controlarà?	
Què esperem de les millores?	
Com controlarem les millores?	
OBSERVACIONS	

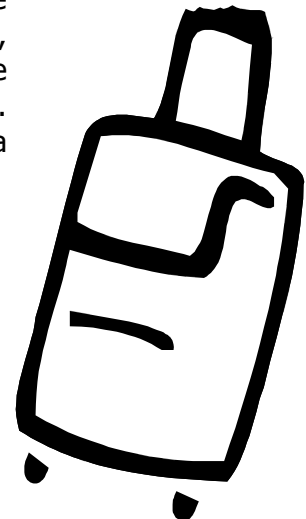
4. NOSALTRES PROPOSEM

Feu grups de quatre o cinc persones. Haureu de pensar deu propostes per a la millora del consum responsable en funció dels resultats de la diagnosi de consum que heu realitzat en les activitats anteriors. Es tracta de valorar com es fan servir els diversos materials que utilitzeu a l'escola i de proposar canvis que en millorin el funcionament i que, sobretot, representin un progrés cap a la utilització de materials més respectuosos amb l'entorn.

Escriviu ordenadament les propostes del vostre grup al quadre següent.

Propostes del grup:
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Quan les hagueu pensat i escrit, cada un dels grups de treball presentarà les seves propostes i, a través del debat, s'arribaran a concretar les deu accions que creieu que poden ser més importants o prioritàries per a tot el centre. En funció de tots aquests criteris, prioritzeu, de més a menys important, les deu mesures que heu proposat.

Material per a l'alumnat

Mesures consensuades i prioritzades:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Per a cadascuna de les accions escollides, heu d'omplir una Fitxa d'Acció en la qual es demana una breu descripció de l'acció, el temps que es necessita per dur-la a terme, el grau de dificultat, el cost econòmic que representa, les persones que hi estan implicades, etc.

Un cop acabat, us heu de comprometre a vetllar per l'aplicació al centre de cinc de les accions que s'han considerat com a prioritàries. Per això omplireu la taula següent, que s'exposarà al taulell de la classe:

Les cinc accions prioritàries que el curs es compromet a dur a terme

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

5. EL CÒMIC DEL CONSUM SOSTENIBLE

TIPUS D'ACTIVITAT: Pla d'Acció

NIVELL PROPOSAT: Primària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Sensibilitzar i conscienciar els membres de la comunitat escolar sobre la importància del consum responsable.
- Difondre propostes de consum ecològic, ètic i solidari.
- Fomentar, a l'escola i a casa, l'hàbit del consum responsable.
- Treballar els conceptes de sostenibilitat, consum i solidaritat.
- Fomentar la creativitat i el treball individual i/o en grup.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Concurs de còmic
- Redacció i dibuix

DURADA: Una sessió

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Coneixement del medi social
- Coneixement del medi natural
- Llengua catalana
- Educació visual i plàstica

MATERIAL NECESSARI:

- Paper
- Llapis, colors, retoladors...
- Pintures

ELABORACIÓ DE MATERIAL:

- Fotocòpies de les propostes prioritzades i consensuades.

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

El concurs de còmics pretén que les mesures prioritzades i consensuades per la comunitat educativa siguin divulgades d'una manera diferent. Els alumnes presentaran en forma de còmic les deu propostes de millora de consum responsable que han estat prioritzades i consensuades. Aquest còmic serà un vehicle de difusió de les accions.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

A través del còmic es pretén aconseguir donar a conèixer d'una manera gràfica les propostes que s'han decidit portar a terme al centre.

Es formaran grups de tres o quatre alumnes de manera que cada grup treballarà independentment dels altres. Cada grup haurà de triar quines accions de les proposades representarà al seu còmic. S'haurà de procurar que totes les accions siguin dibuixades per algun grup. Un cop repartides les tasques, els grups començaran el procés de triar de quina manera representaran les accions que els han tocat procurant distribuir dins l'espai reservat a cada vinyeta les idees que vulguin expressar.

El professor pot suggerir que cada grup decideixi un personatge, a qui es donarà un nom de còmic, que serà l'heroi capaç de vèncer les dificultats que suposa aconseguir la fita desitjada en cada acció.

Encara que la tria i el desenvolupament inicial dels diversos còmics es faci en una sessió, pot ser necessari que els alumnes hi treballin més temps si es volen aconseguir unes obres de millor qualitat plàstica.

S'haurà de triar el suport sobre el qual dibuixaran, segons el lloc on s'hagin d'exhibir posteriorment les obres. Es pot optar per fer-ho tot en un full DIN A3 (o paper d'embalar, més gran) o fer cada dibuix en un DIN A4 i que cada grup n'utilitzi uns quants.

Quan tots els treballs s'hagin acabat, es presentaran a la classe per tal d'establir el o els que millor representin les accions proposades.

Un cop acabat el procés, s'exposaran els treballs en un lloc visible del centre. En primer lloc hi haurà les Fitxes d'Acció corresponents i, al costat o a sota, cada una de les accions representades.

5. EL CÒMIC DEL CONSUM SOSTENIBLE

Us proposem que feu un còmic per millorar el consum a la vostra escola.

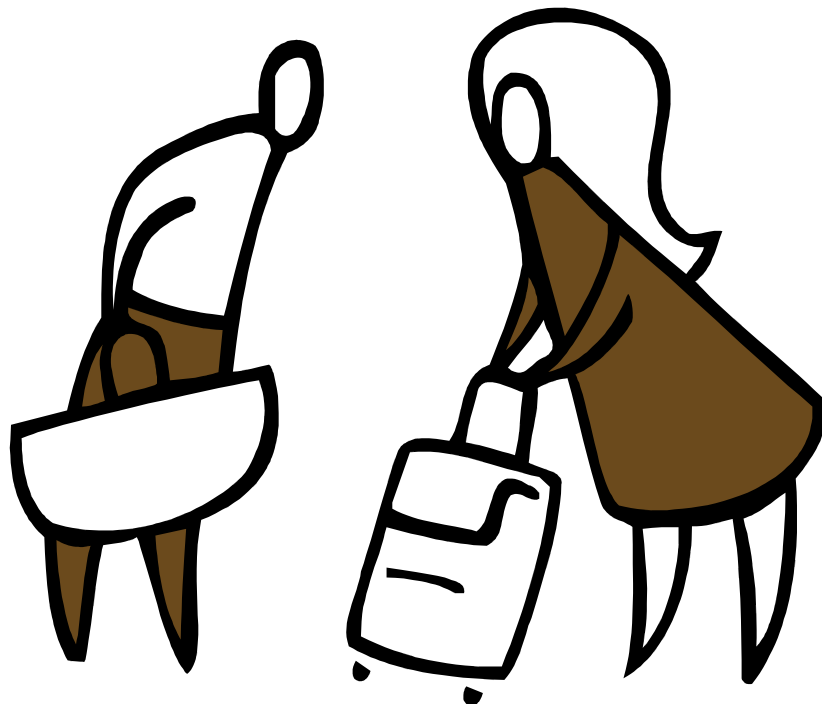
Organitzeu grup de tres o quatre persones per treballar conjuntament el tema o els temes que us toquin. En primer lloc, heu de repassar tota la llista d'accions proposades i repartir-vos-les entre els grups. No cal que cada acció sigui representada per un sol grup, però no poden quedar accions sense representar. Assegureu-vos que enteneu bé de què es tracta i, si de cas, parleu-ne entre tots o demaneu explicacions al professor.

Reuniu-vos en grup i feu propostes de com s'hauria de representar cada una de les accions que heu decidit treballar. Heu d'aconseguir dibuixos representatius, clars i entenedors.

Observeu l'espai que teniu (un full gran, diversos fulls mitjans...) i repartiu, abans de començar, les escenes que representareu. Un cop decidit, comenceu la feina. Pot ser que no acabeu en una sola sessió.

Quan haureu acabat la feina, exposeu els treballs i consensueu entre tota la classe quins descriuen millor les deus accions i ordeneu-los, també, en funció de la qualitat artística i creativa.

Exposeu els treballs triats al lloc on us indiquin, i a sota de la Fitxa d'Acció que correspongui a cada un.

6. HAN VARIAT ELS NOSTRES HÀBITS DE CONSUM?

TIPUS D'ACTIVITAT: Avaluació i seguiment

NIVELL PROPOSAT: Primària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Dissenyar un mètode per a l'avaluació i el seguiment de les accions prioritàries definides l'Pla d'Acció.
- Conèixer la participació i la implicació de la comunitat educativa en el procés d'aplicació de les accions.
- Calcular indicadors que permetin conèixer els resultats de les accions realitzades.
- Comprovar la realització de les propostes.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Murals de seguiment

DURADA: Diverses sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Coneixement del medi social
- Coneixement del medi natural
- Matemàtiques

MATERIAL NECESSARI:

- Paper d'embalar
- Retoladors gruixuts de colors
- Gometes de color verd, groc i vermell

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

Per a cadascuna de les accions prioritàries, l'alumnat prepararà un mural i el penjarà a les parets de la seva aula. Periòdicament es farà el seguiment de cadascuna d'aquestes tres accions i s'en calcularan els indicadors associats. Al mural es marcarà amb gometes de colors l'estat de cada acció.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per tal de poder fer un seguiment i una avaluació periòdics de l'estat d'execució de cadascuna de les cinc accions que l'alumnat ha escollit (Activitat 4), es proposarà fer cinc murals (un per acció) que es puguin penjar a la classe i que permetin, de manera visual, conèixer el grau d'aplicació del Pla d'Acció.

Cadascun dels murals haurà de reproduir cada una de les Fitxes d'Acció que es varen omplir a l'Activitat 4, i afegir:

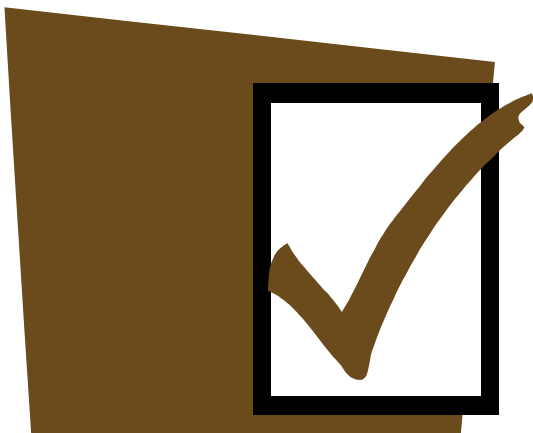
- Els indicadors de seguiment de cadascuna de les accions que es considerin oportuns.
- Un quadre on es pugui mostrar de manera visual l'estat d'aplicació de cadascuna de les accions.
- Un quadre on es mostri, de manera gràfica, l'evolució dels indicadors de seguiment (taules, esquemes, etc.).

L'alumnat recollirà les dades dels indicadors i l'estat d'aplicació de l'acció en la Fitxa d'Avaluació de les Accions. En el cas que els indicadors d'una mateixa acció requereixin periodicitats diferents per a la recollida de dades, caldria fer-hi les modificacions necessàries. Els indicadors poden contenir també alguns dels següents motius:

Indicadors referents al consum:

- Incorporació o no de criteris de compra verda al centre.
- Nombre de productes que es compren amb criteris de compra verda.
- Incorporació o no de canvis en el tipus d'alimentació o de productes al menjador o el bar.
- Compra o no de productes a granel o envasats.
- Compra de productes de comerç just.
- Incorporació de criteris ambientals en la compra de productes de neteja i manteniment.
- Reducció del consum.

Periòdicament es revisarà l'estat d'aplicació de l'acció i s'enganxarà en el quadre corresponent:

- Gomet verd: si l'acció evoluciona positivament
- Gomet groc: si l'acció no evoluciona
- Gomet vermell: si els indicadors mostren que l'acció realitzada està aturada o mostra resultats negatius

Per a cada acció hi ha d'haver un grup de persones responsables de realitzar el càlcul dels indicadors que es demanen. Aquest grup de persones pot anar variant periòdicament perquè tot l'alumnat hi pugui participar.

FITXA D'AVALUACIÓ DE LES ACCIONS

NÚMERO DE L'ACCIÓ					
TÍTOL					
S'ha portat a terme?	SÍ				NO
Quan es va portar a terme?					
Qui l'ha portat a terme?					
Qui l'ha controlat?					
Quant ha costat?	Diners: Temps: Dificultat:				
Quina era la situació abans de l'acció	Valor inicial (data / /)				
	Indicador 1:				
	Indicador 2:				
	Indicador 3:				
	Indicador 4:				
	Indicador 5:				
Quina és la situació després de l'acció al llarg del temps		Valor 1	Valor 2	Valor 3	Valor 4
	Data				
	Indicador 1:				
	Indicador 2:				
	Indicador 3:				
	Indicador 4:				
	Indicador 5:				
Grau d'aplicació					
Què caldria canviar de l'acció realitzada?					
Què cal fer ara?					
OBSERVACIONS					

6. HAN VARIAT ELS NOSTRES HÀBITS DE CONSUM?

Després del compromís arriba el moment de l'acció i, per tant, de dur a terme les accions escollides. Com a promotors d'aquestes accions, heu de vetllar també per la seva aplicació i conèixer-ne i valorar-ne els resultats.

Us proposem que feu cinc murals, un per a cada acció, i que els pengeu en un lloc ben visible a la vostra classe.

A cada mural podeu incloure:

- Una reproducció de la Fitxa d'Acció que vàreu omplir per a cadascuna de les accions a l'Activitat 4.
- Un quadre per anotar les dades del càlcul dels indicadors que vàreu escollir per a cada acció i per anotar l'estat d'aplicació de l'acció (per mitjà de gomets).
- Un gràfic que mostri de manera visual l'evolució dels indicadors que heu calculat.

Periòdicament es revisarà l'estat d'aplicació de l'acció i s'enganxarà al quadre corresponent:

- Gomet verd: si l'acció evoluciona positivament
- Gomet groc: si l'acció no evoluciona
- Gomet vermell: si els indicadors mostren que l'acció realitzada està aturada o mostra resultats negatius

activitats secundària

1. EN UN DIA QUAALSEVOL... QUÈ UTILITZEM?

TIPUS D'ACTIVITAT: Motivació i reflexió

NIVELL PROPOSAT: Secundària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Reflexionar sobre el model de consum actual i les diferències entre països.
- Conèixer les idees prèvies sobre el consum i els hàbits de consum.
- Identificar les necessitats bàsiques que han d'estar cobertes per assegurar una qualitat de vida digna.
- Analitzar la tipologia de productes que consumeix l'alumnat.
- Reflexionar sobre com és el seu consum personal i domèstic.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Reflexió i anàlisi

DURADA: Una o dues sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Ciències experimentals
- Ciències socials

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

A partir de la lectura i el comentari de text sobre el model de consum i el seu impacte ambiental, es promourà una reflexió sobre aquest model i les desigualtats que genera.

A continuació, l'alumnat identificarà els principals productes que consumeix durant un dia qualsevol i els classificarà en funció del tipus de necessitat.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En primer lloc, es demanarà a l'alumnat que llegeixi el text que s'inclou en la Fitxa de l'Alumnat, escrit per Koïchiro Matsura (director general de la UNESCO) i Klaus Töpfer (director executiu de l'UNEP) i que contesti un seguit de preguntes dirigides a promoure la reflexió dels continguts del text i conèixer les idees prèvies de l'alumnat sobre aspectes relacionats amb el consum. Es posaran en comú les respostes a aquestes preguntes.

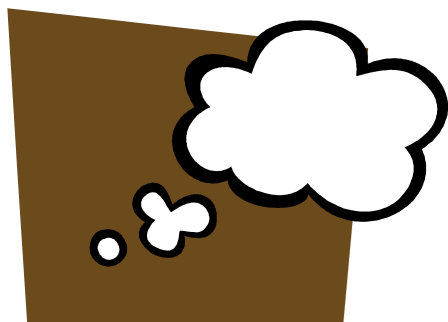
La darrera de les preguntes que l'alumnat ha de respondre, motivarà a analitzar el propi consum. El professorat demanarà que cada alumne pensi, individualment, quins són els productes que utilitza durant un dia qualsevol (aliments, roba, llum, aigua, mobles, electrodomèstics, aparells electrònics, llapis, cadira, taula, paper...). Es demana a l'alumnat que faci una llista d'aquests productes i que els classifiqui en funció del moment en què els consumeix o utilitza:

- Productes consumits/utilitzats des que l'alumne es lleva fins que surt per la porta de casa.
- Productes consumits/utilitzats des que l'alumne surt per la porta de casa fins que surt per la porta de l'escola.
- Productes consumits/utilitzats des que l'alumne surt per la porta de l'escola fins que entra a casa seva.
- Productes consumits/utilitzats des que l'alumne entra a casa seva fins que se'n va a dormir.

Cada alumne haurà de dir quin tipus de necessitat cobreix amb cada producte:

- Necessitats fisiològiques (les que estan relacionades amb la supervivència, com la salut i l'alimentació)
- Altres necessitats (socials, de protecció...)

Per finalitzar l'activitat, el professorat proposarà que reflexionin sobre la necessitat de consumir aquests productes, si en podrien prescindir i si creuen que tota la població del Planeta té el mateix accés a aquests béns de consum.

1. EN UN DIA QUALSEVOL... QUÈ UTILITZEM?

Dóna gust passejar pels carrers de la ciutat, estan plens de botigues de tota mena. Els seus aparadors ens criden constantment. El més divertit és que n'hi ha per a tots els gustos, i que, encara que un objecte sembli d'allò més inútil, ens està dient: **COMPRA'M!** Fins i tot podem arribar a creure que el necessitem.

Llegeix atentament què ens diuen sobre aquest tema el director general de la UNESCO, Koïchiro Matura, i el director executiu del Programa Ambiental de les Nacions Unides, Klaus Töpfer:

"El planeta Terra afronta una greu crisi global. El desenvolupament econòmic i social està causant una pressió insuportable sobre el medi ambient. Una producció i uns models de consum ineficients, juntament amb una distribució desigual, han provocat l'augment del desequilibri existent entre **el Nord i el Sud**.

S'ha calculat que si la resta del món consumís el mateix que els països desenvolupats, necessitaríem l'equivalent a **4 Terres més**.

Actualment, els joves constitueixen un sector important de les nostres societats de consum, i els hàbits que adquireixin **ara** tindran un paper decisiu en els models de consum del **futur**. Les seves decisions com a consumidors i consumidores exerceixen una influència creixent sobre mercats i **estils de vida**. És per això que els joves mereixen una atenció especial dins els esforços per canviar els nostres models de consum malbaratadors per uns altres que estiguin més en sintonia amb el desenvolupament sostenible.

Com a consciència ambiental de l'ONU, el Programa Ambiental de les Nacions Unides (UNEP) destaca el paper de l'educació en la formació d'actituds, valors i comportaments a l'hora de desenvolupar les capacitats, les habilitats i el compromís necessari per construir un futur sostenible."

.../...

Presentació de la guia d'educació ambiental *Youth X Change*.
Ajuntament de Barcelona, 2004.

Respon a les següents preguntes:

Per què creus que l'actual model de desenvolupament econòmic i social causa una gran pressió sobre el medi ambient?

Quines creus que són les desigualtats en el model de consum entre els països del nord i els del sud?

Què significa "si la resta del món consumís el mateix que els països desenvolupats, necessitaríem l'equivalent a quatre terres més"?

Estàs d'acord en l'afirmació que "els joves constitueixen un sector important de les societats de consum"?

T'has aturat a pensar en tots els productes que utilitzes en un dia qualsevol? Ara hi pensarem!

Omple la següent taula en funció dels productes que consumeixes en un dia qualsevol, per exemple, podries fer memòria del que vas fer ahir:

Llista de productes consumits/utilitzats	Cobreix una necessitat fisiològica o una altra necessitat?	En podries prescindir?
DES QUE ET LLEVES FINS QUE SURTS PER LA PORTA DE CASA		
DES QUE SURTS DE CASA FINS QUE SURTS DE L'ESCOLA		
DES QUE SURTS DE L'ESCOLA FINS QUE ARRIBES A CASA TEVA		
DES QUE ENTRES A CASA FINS QUE TE'N VAS A DORMIR		

Creus que tota la població del Planeta té accés a consumir/utilitzar aquests productes?

2. OBSERVEM EL CONSUM A L'ESCOLA

TIPUS D'ACTIVITAT: Diagnosi

NIVELL PROPOSAT: Secundària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Analitzar com és el consum de determinats grups de productes al centre educatiu i en l'àmbit domèstic.
- Detectar aspectes que es poden millorar respecte al consum.
- Conèixer pràctiques de consum responsable: comerç just, agricultura ecològica, ecoetiquetatge i ecoproductes, certificació energètica i certificació de fusta ecològica.
- Fomentar el treball en equip.
- Treballar en la resolució de situacions i problemes amb la metodologia adequada.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Treball de camp

DURADA: Dues o tres sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Ciències experimentals
- Ciències socials
- Matemàtiques
- Tecnologia

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

En grups l'alumnat realitzarà una investigació sobre com és el consum al centre dels següents grups de productes: roba, productes electrònics i aparells electrodomèstics, alimentació, productes de neteja, mobiliari i paper, en relació a diversos aspectes relacionats amb el consum responsable (ecoetiquetatge, comerç just, agricultura ecològica, certificació ecològica) i l'origen dels productes.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

L'alumnat es dividirà en grups i cada grup haurà de fer una investigació sobre com és el consum i la utilització al centre dels següents productes:

- roba
- productes electrònics i aparells electrodomèstics
- alimentació
- productes de neteja
- mobiliari
- paper

Abans de començar, cada grup s'encarregarà de fer un treball i exposar-lo a la resta del grup-classe. Concretament, cada grup haurà de fer una breu recerca sobre el següents temes relacionats amb el consum responsable:

- roba: globalització i comerç just
- productes electrònics i aparells electrodomèstics: certificació energètica
- alimentació: agricultura ecològica
- productes de neteja: ecoproductes i ecoetiquetes
- mobiliari: desforestació a l'Amazonia i certificació de fusta ecològica
- paper: impactes ambientals de la fabricació de paper

Els treballs consistiran a explicar què és cadascun d'aquests temes. Un guió orientatiu per al desenvolupament del treball pot ser:

- Definició del concepte
- Característiques dels productes
- Rellevància ambiental del producte
- Rellevància social del producte
- Llista de productes que responen a aquestes característiques
- Avantatges i inconvenients d'aquests productes relacionats amb productes similars però sense la procedència de comerç just, agricultura ecològica, etc
- Llocs del barri on es poden trobar aquests productes
- Informació relacionada (articles, fotografies, pàgines web, etc.)

Per realitzar-los l'alumnat consultarà bibliografia i farà recerca per internet.

L'alumnat exposarà els treballs realitzats a la resta dels grups. Després que cada grup hagi exposat els seus resultats a la resta del grup-classe, el/la professor/a explicarà com tots aquests temes tenen relació amb el consum.

La segona part de l'activitat consistirà a esbrinar cada grup com es consumeix/ utilitza el seu producte al centre, amb l'ajut d'unes pautes que estan descrites a la Fitxa de l'Alumnat. En molts casos, els grups hauran de contactar amb els responsables de les diferents activitats (cuina, neteja, manteniment, etc.).

Una opció d'ampliació de l'activitat és que apliquin els mateixos criteris que s'han utilitzat per analitzar els diferents grups de productes al centre en l'àmbit domèstic i personal.

2. OBSERVEM EL CONSUM A L'ESCOLA

De productes n'hi ha de tota mena i per a tots els gustos. Però no es tracta només de si són més o menys atractius, per escollir un producte s'ha de conèixer quina n'és la procedència, com ha estat fabricat i si incorpora criteris ambientals i socials que permetin fer del consum un acte responsable.

El centre, com a espai on conviu molta gent i on s'utilitza una gran varietat de productes és un gran consumidor de materials. Us heu fixat mai en totes les coses que us envolten? Perquè pugueu fer aquesta anàlisi amb una visió més crítica de la realitat, us proposem que comenceu fent una breu recerca sobre alguns aspectes relacionats amb el consum responsable i que n'apliqueu els resultats obtinguts als productes que s'utilitzen o es consumeixen al centre.

Repartiu-vos, per grups, els productes a analitzar. Cada grup, en relació al producte escollit, desenvoluparà un treball sobre els conceptes que s'assenyalen a la taula següent:

Producte	Treball de recerca	Membres del grup
Roba	Globalització i comerç just	
Productes electrònics i aparells electrodomèstics	Certificació energètica	
Alimentació	Agricultura ecològica	
Productes de neteja	Ecoproductes i ecoetiquetes	
Mobiliari	Desforestació i certificació de fusta ecològica	
Paper	Impactes ambientals i la fabricació del paper	

Un cop realitzat el treball l'exposareu a la resta del grup-classe.

Ara és el moment que apliqueu tot allò que heu après al producte que us encarregueu d'analitzar. Es tracta que conegueu quin és l'ús que es fa d'aquest producte al centre i quines característiques tenen els productes concrets que s'hi consumeixen.

Roba:

- Fixeu-vos en la roba que porteu cadascú de vosaltres i, de manera discreta, busqueu a l'etiqueta quin n'és l'origen.
- Assenyaleu en un mapa del món, la procedència de totes les peces de roba (també sabates, cinturons, etc.) de tots els membres del grup.
- Quina n'és la procedència majoritària?
- Quants productes de fabricació local heu trobat?
- Quina relació penseu que pot tenir la procedència dels productes amb el treball que heu realitzat sobre la globalització?
- Alguna de les peces de roba que porteu procedeix del comerç just? En teniu alguna a casa? Quina?
- Busqueu exemples de peces de roba que procedeixin del comerç just i expliqueu perquè tenen aquesta característica.

Productes electrònics i aparells electrodomèstics:

- Feu dues o tres parelles entre els membres del vostre grup i assigneu-vos els diferents espais del centre on pugueu trobar aparells electrodomèstics i electrònics (cuina, sala d'ordinadors, etc.).
- Cada parella ha de fer un quadre amb una llista de tots els productes elèctrics o electrònics que ha trobat i buscar, a l'etiqueta, informació sobre el lloc on han estat fabricats i el seu consum. Indiqueu també si disposen d'etiqueta energètica i, si és així, quina és la seva eficiència de consum elèctric, que ve assenyalada amb una lletra de la A a la G (A és la més eficient, G la menys eficient).
- En el cas dels productes que no són eficients energèticament, haureu de cercar exemples del mateix electrodomèstic o aparell a les botigues del vostre barri.
- Elaboreu un mapa on assenyaleu els llocs d'on provenen els diferents productes analitzats.

Alimentació:

- Feu una llista dels diferents productes alimentaris que hi ha al centre (cuina, bar, màquines expenedores, etc.) i indiqueu per a cada producte si es tracta d'un producte fresc, envasat, congelat, etc.
- Informeu-vos sobre quina és la procedència dels productes frescos. Són aliments que s'han produït prop del lloc de consum o procedeixen de bastant lluny?
- Fixeu-vos en les etiquetes dels productes envasats, quin és el contingut comú d'aquestes etiquetes?
- Hi ha algun dels aliments que heu analitzat que procedeixi d'agricultura ecològica?

Productes de neteja:

- Feu una llista dels diferents productes de neteja que hi ha al centre.
- Hi ha cap distintiu o cap senyal d'advertència que indiqui perillositat per a la salut?
- Hi ha algun distintiu o alguna senyal d'advertència que indiqui perillositat per al medi ambient?
- Per què aquests productes poden ser perillosos per a la salut o el medi ambient?
- Hi ha algun producte que porti una ecoetiqueta?

Mobiliari:

- Feu una llista dels diferents tipus de mobiliari que trobeu al centre.
- En quin estat es troben?
- Creieu que l'alumnat, el professorat i la resta de personal del centre té cura de la seva conservació?
- Sabríeu dir si estan fets de conglomerat o fusta natural? Pregunteu-ho si cal.
- Informeu-vos de si algun moble del centre prové de fusta certificada ecològicament.

Paper:

- Fixeu-vos si els vostres companys de classe utilitzen paper reciclat. Pregunteu-ho a cada alumne i calculeu quin és el percentatge d'ús de paper blanc i reciclat a la classe.
- Fixeu-vos si els vostres companys de classe utilitzen el fulls per les dues cares. Pregunteu-ho a cada alumne i calculeu quin és el percentatge d'ús de paper per una o dues cares a la classe.
- Feu un recorregut pel centre i identifiqueu si hi ha separació selectiva de paper, i també si el paper es llença al lloc on correspon.
- Fixeu-vos si dins de l'aula disposeu d'una paperera per reciclar el paper i el cartró i un espai per dipositar-hi paper per a reutilitzar.

3. QUI COMPRA QUÈ?

TIPUS D'ACTIVITAT: Diagnosi

NIVELL PROPOSAT: Secundària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Analitzar com és el consum a l'escola a través d'enquestes als responsables de comprar els productes al centre.
- Detectar aspectes que es poden millorar respecte al consum de materials de la comunitat educativa.
- Utilitzar eines estadístiques per analitzar els resultats de les enquestes.
- Fomentar el treball en equip.
- Introduir a l'alumne en la pràctica d'elaboració d'enquestes i de fer entrevistes.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Treball de camp

DURADA: Dues o tres sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Ciències socials
- Ciències experimentals
- Matemàtiques
- Educació visual i plàstica

MATERIAL NECESSARI

- Paper d'embalar
- Llapis, retoladors, pintures, cola adhesiva, etc. (per fer el mural)

ELABORACIÓ DE MATERIAL:

- Fotocòpies del qüestionari per a les enquestes

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

Es farà una sèrie d'enquestes als responsables de compra dels diferents productes de consum analitzats en l'activitat anterior per a conèixer quins són els criteris utilitzats i el grau de sensibilització envers el consum responsable.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Aquesta activitat és una continuació de l'anterior.

Per tal de valorar el grau de sensibilitat dels responsables de comprar els diversos materials analitzats en l'activitat anterior, cada grup haurà d'identificar qui són aquests responsables i realitzar-los una enquesta.

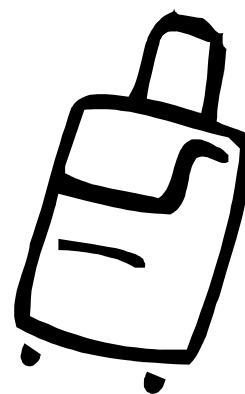
Amb l'assessorament del professor, cada grup haurà d'identificar el responsable de compra de cada producte (roba, productes electrònics i electrodomèstics, productes de neteja, alimentació, mobiliari i paper). En el cas de la roba, el responsable de compra és el propi alumne i, en el cas del paper, serà tant l'escola com l'alumne. Val la pena que el professor/a s'assessori abans de qui són aquests responsables de compra i que els avisi de l'activitat que es durà a terme.

A continuació es demanarà a l'alumnat que elabori l'enquesta. Les preguntes han de ser en relació al tipus de material que compren i quins criteris fan servir a l'hora de comprar-lo (durabilitat, preu, aspectes ambientals, aspectes socials), si fan servir alguna estratègia per estalviar-lo o per allargar-ne l'ús i, per acabar, què fan amb aquest material quan ja no els és útil.

Alguns dels aspectes a enquestar poden ser:

Dades de l'enquestat:

- Home o dona
- Edat: Menys de 12 anys
Entre 13 i 24
Entre 25 i 65
Més de 65 anys
- Professió:
- Alumnat (nivell educatiu) / Administració - Secretaria / Consergeria / Manteniment / Neteja / Menjador - Bar / AMPA / ... (això variarà segons el centre)

Qüestions a preguntar:
<ul style="list-style-type: none">• Quin/s producte/s s'encarrega de comprar?
<ul style="list-style-type: none">• Cada quan el/s compra?
<ul style="list-style-type: none">• Intenta comprar productes que tinguin una llarga vida útil perquè durin al màxim?
<ul style="list-style-type: none">• Compra productes d'usar i llençar?
<ul style="list-style-type: none">• Què feu amb el/s material/s comprat/s quan ja no és/són útil/s?
<ul style="list-style-type: none">• Quin és el principal criteri a l'hora de comprar el producte?<ul style="list-style-type: none">• Durabilitat• Qualitat• Preu• Respecte per al medi ambient i la salut
<ul style="list-style-type: none">• Utilitza algun criteri de compra responsable?
<ul style="list-style-type: none">• Si és que sí, senya-li quin:<ul style="list-style-type: none">• Comerç just• Certificació energètica• Agricultura ecològica• Ecoproductes• Certificació de fusta ecològica• Altres
<ul style="list-style-type: none">• Si és que no, perquè no ho fa:<ul style="list-style-type: none">• Per preu• Per desconeixement• Altres
<ul style="list-style-type: none">• Quins avantatges creu que té la compra responsable?
<ul style="list-style-type: none">• Quins inconvenients?

Es permetrà que l'alumnat pugui disposar de temps per realitzar les enquestes.

Un cop realitzades, l'alumnat haurà de fer una anàlisi estadística dels resultats, que exposarà en un mural. Aquest mural també incorporarà un treball plàstic: d'una banda, hauran d'aconseguir imatges dels materials que han analitzat que no incorporin criteris de consum responsable; i, de l'altra, hauran d'aconseguir imatges dels mateixos productes però que incorporin criteris de consum responsable. Aquestes imatges les podran obtenir d'internet, revistes o fotografiant-les ells mateixos.

3. QUI COMPRA QUÈ?

A l'activitat anterior, vam poder conèixer diversos aspectes relacionats amb el consum responsable i com és el consum d'un bon grup de productes al centre.

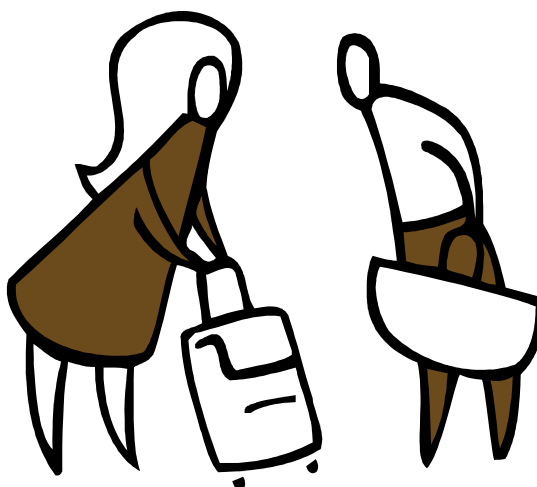
Al centre, per què consumim aquests productes i no uns altres? Anirem a preguntar-ho a qui els compra!!

Per començar, cada grup ha d'identificar qui és el responsable de comprar els productes següents (podeu mantenir els grups de l'activitat anterior):

Producte	Responsable/s de compra
Roba	
Productes electrònics i aparells electrodomèstics	
Alimentació	
Productes de neteja	
Mobiliari	
Paper	

En grups prepareu una enquesta per realitzar als responsables de compra.

Les preguntes han de ser en relació al tipus de material que compren i quins criteris fan servir a l'hora de comprar-lo (durabilitat, preu, aspectes ambientals, aspectes socials), si fan servir alguna estratègia per estalviar-lo o per allargar-ne l'ús, què fan amb aquest material quan ja no els és útil, quins avantatges i quins inconvenients creuen que té la compra responsable, etc...

Escriviu aquí les preguntes de l'enquesta:

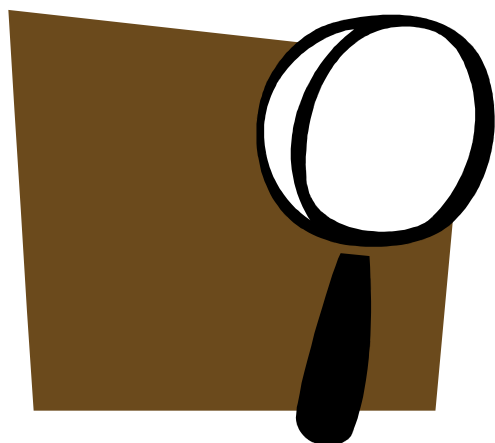
Acordeu amb el professor el moment més adequat per a realitzar l'enquesta.

Un cop realitzades les enquestes, en un mural exposareu una anàlisi estadística dels resultats. Aquest mural també incorporarà un treball plàstic: d'una banda, haureu d'aconseguir imatges dels materials que heu analitzat, que no incorporin criteris de consum responsable; i d'una altra, haureu d'aconseguir imatges dels mateixos productes però que incorporin criteris de consum responsable. Aquestes imatges les podreu obtenir d'internet, revistes o fotografiant-les vosaltres mateixos.

El mural podria seguir el següent esquema:

NOM DEL GRUP DE PRODUCTES ANALITZAT <i>Resultats de l'anàlisi i el tractament estadístic de les enquestes realitzades (utilitzeu diagrames sectorials o taules, etc.)</i>	<i>Imatges de productes que no incorporen criteris de consum responsable</i>
	<i>Imatges de productes que incorporen criteris de consum responsable</i>

4. PARTICIPEM PROPOSANT

TIPUS D'ACTIVITAT: Pla d'Acció

NIVELL PROPOSAT: Secundària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Redactar una llista de propostes de millora, tant a nivell personal i familiar com de centre, pel que fa al consum.
- Treballar per un canvi d'hàbits vers el consum responsable i solidari.
- Fomentar el treball en grup i el respecte vers les idees dels altres.
- Facilitar la participació en els processos de presa de decisions de la comunitat educativa.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Debat

DURADA: Una sessió

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Ciències socials
- Ciències experimentals
- Llengua catalana

ELABORACIÓ DE MATERIAL

- Fotocòpies de les Fitxes d'Acció

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

L'activitat consistirà en un fòrum de discussió en què els diferents grups, després d'avaluar els resultats de les diagnosi realitzades pels grups de treball anteriors, proposaran les mesures que creguin millors per poder fer avançar el centre cap a un consum responsable. A partir de la presentació dels resultats (els murals que es van elaborar en l'activitat anterior) i de la valoració que se'n farà, cada grup farà unes propostes de millora que seran valorades i votades per tal de ser consensuades i elaborar, així, el seu Pla d'Acció. Amb aquestes propostes, s'hauran d'omplir les Fitxes d'Acció.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

El professor demanarà a l'alumnat que faci grups de quatre o cinc alumnes. Per començar, es farà menció dels resultats de la diagnosi elaborada en l'activitat anterior pel que fa al consum del centre.

Cada grup es reunirà per proposar, segons el seu criteri, deu propostes per a la millora del consum perquè sigui més responsable, és a dir, més ecològic, ètic i solidari. Es presentaran les activitats proposades i s'elaborarà una llista amb les deu més interessants.

Un cop acabat aquest procés, els portaveus dels diferents grups presentaran les seves propostes i, a través del debat, arribaran a concretar les accions que creguin que poden ser més importants. Així, s'elaborarà una llista amb les deu accions consensuades i prioritzades.

Per a cadascuna de les accions escollides s'omplirà una Fitxa d'Acció. Un cop plenes les fitxes, caldrà prioritzar les propostes en funció del seu grau d'aplicabilitat (cal tenir en compte dificultat d'aplicació, temps, costos, etc.).

Caldrà definir els indicadors de valoració de les accions. També caldrà tenir en compte el major nombre d'aspectes possible a l'hora de valorar les propostes. Per a l'èxit de les millores, és molt important que la valoració de les propostes sigui al més ajustada i realista possible, ja que una desviació important entre el proposat i el valor real que tindrà per al centre o les possibilitats de portar-ho a terme, ja sigui per desconeixement o per error, conduiria a un Pla d'Acció impossible o ineficient.

A la Fitxa d'Acció es demanarà a l'alumne:

- Quines persones necessitarem? (recursos humans necessaris: tècnics o professionals, persones no especialitzades...).
- Quins materials utilitzarem? (recursos materials: elements, materials, aparells i instruments...).
- Quants diners necessitarem? (recursos econòmics: cost de preparació, de realització i manteniment de la millora).
- Qui hi estarà implicat? (persones implicades).
- Quan ho farem? (període d'implantació, execució i d'obtenir millores).
- Què esperem de les millores? (millora esperada i repercussió per a les persones, per al centre i per a l'ambient).
- Observacions: dificultats i oportunitats (cultura del centre, campanyes d'institucions, beques i ajuts, persones aprofitables...).

El professorat proposarà de crear una Comissió en la qual s'impliquin diferents membres de la comunitat educativa i en la qual totes les persones que en formen part es coresponsabilitzin de fer realitat les accions que han escollit els alumnes. Aquesta comissió ha de tenir poder decisor sobre pressupostos i millora d'infraestructures de l'escola. Aquesta comissió serà també l'encarregada de validar i aprovar les accions que proposa l'alumnat.

És molt important que aquesta decisió final sigui consensuada amb la direcció, i que es realitzi un acte explícit de compromís de tothom per portar-la a terme. El conjunt de les deu accions prioritzades, valorades i aprovades constitueix el Pla d'Acció.

4. PARTICIPEM PROPOSANT

Us proposem que participeu en un debat col·lectiu per trobar una sèrie d'accions que permetin millorar el consum de materials al centre.

El consum és un peça clau en el món actual des del punt de vista de l'equilibri i la perdurabilitat del nostre planeta. Un consum responsable consisteix a escollir el que comprem, no sols valorant-ne l'aspecte econòmic sinó també considerant-ne l'efecte que la producció, el transport i la comercialització dels productes o objectes que utilitzem poden tenir en el medi ambient i l'equitat que cal que tinguem amb els altres pobles del Planeta, sovint els productors d'alguns dels béns de què gaudim.

Un cop reunits en grups de quatre o cinc persones, penseu deu propostes per a la millora del consum en funció dels resultats de la diagnosi que s'ha realitzat i d'algunes de les propostes que ja s'han fet. Amb les accions que aneu proposant, ompliu la llista del quadre següent segons l'ordre que considereu prioritari.

Propostes del grup:
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Quan les hagueu pensat, trieu un de vosaltres que farà de portaveu de la vostra decisió. Quan estigueu reunits tots els grups, a través dels portaveus, presenteu les llistes a tota la classe.

Tot seguit, enceteu un debat entre tots per arribar a concretar les deu accions que creieu que poden ser més importants o prioritàries a realitzar en el marc de l'escola, dirigides vers el consum responsable.

Per a cadascuna de les accions escollides, ompliu una Fitxa d'Acció on consti una breu descripció de l'acció, el temps que es necessita per dur-la a terme, el grau de dificultat, el cost econòmic que representa, les persones que hi estan implicades, etc.

En funció de tots aquests criteris, prioritzeu de més a menys important les deu mesures que heu proposat.

Mesures consensuades i prioritzades:
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Un cop elaborada la llista general, trieu-ne cinc, les que, tota la classe es compromet a vetllar perquè es portin a terme.

La classe es compromet a vetllar perquè es realitzin les accions següents:
1.
2.
3.
4.
5.

Ara penseu individualment quin és el comportament, pel que fa al consum, a la vostra família. Podeu adaptar-les o modificar-les si és necessari.

Quines són les cinc accions prioritàries que us comprometeu a dur a terme a nivell personal?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

FITXA D'ACCIÓ

NÚMERO DE L'ACCIÓ	
TÍTOL	
Espais afectats	
Què farem?	
Quines persones necessitarem?	
Quins materials utilitzarem?	
Quants diners necessitarem?	
Qui hi estarà implicat?	
Quan ho farem?	
Qui ho farà?	
Qui ho controlarà?	
Què esperem de les millores?	
Com controlarem les millores?	
OBSERVACIONS	

5. RÀDIO CONSUM. LA TEVA RÀDIO!

TIPUS D'ACTIVITAT: Pla d'Acció

NIVELL PROPOSAT: Secundària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Sensibilitzar i conscienciar els membres de la comunitat escolar de la importància del consum responsable.
- Difondre propostes de consum ecològic, ètic i solidari.
- Fomentar, a l'escola i a casa, l'hàbit del consum responsable.
- Treballar els conceptes de sostenibilitat, consum i solidaritat.
- Fomentar la creativitat i el treball individual i/o en grup.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Un programa de ràdio
- Expressió oral i escrita
- Dibuix
- Música

DURADA: Diverses sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES:

- Ciències socials
- Ciències experimentals
- Llengua

MATERIAL NECESSARI:

- Les Fitxes d'Acció
- Equip de música

ELABORACIÓ DE MATERIAL

- Fotocòpies de les propostes prioritzades i consensuades
- Fotocòpies del contingut necessari de cada programa

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

Es tracta de fer un programa sobre consum responsable. Cada grup prepararà el seu, el dissenyarà i en farà la programació d'un dia. Un cop presentat el disseny del programa, se'n farà la representació pública davant de tota la classe. Caldrà reservar diverses sessions perquè hi càpiguen tots els equips i la feina no sigui massa monòtona.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

A través del disseny i la posada en escena d'un programa de ràdio, els alumnes faran la difusió a l'escola de les deu propostes de millora que formen part del Pla d'Acció. Paral·lelament, s'emetràn entrevistes amb les persones responsables de la compra dels diversos materials de l'escola i es preguntarà a alumnes i professors a propòsit del consum col·lectiu i del propi consum individual.

Entre altres aspectes, s'haurà de pensar si es reuneix els alumnes en un lloc i un moment concrets o, al contrari, es permet que ho vagin fent una mica pel seu compte. Però amb un seguiment del responsable de l'activitat.

Prèviament s'hauran d'establir les condicions generals i les normes de funcionament de cada emissió.

Per participar en aquesta activitat, els alumnes s'organitzaran en grups de quatre. Cada grup serà el responsable d'una de les emissions, en la qual es tractaran algunes de les propostes del Pla d'Acció. El professor els donarà les accions consensuades i prioritzades a nivell de centre.

Com a proposta d'esquema, a continuació hi ha les activitats que caldrà que els diversos grups desenvolupin. Abans de començar, el professor els donarà una fotocòpia d'aquestes normes, degudament modificades segons el seu criteri i les possibilitats de l'escola.

Cada grup haurà de:

- Posar títol al seu programa.
- Buscar una sintonia.
- Preparar més música per a fer els talls de programa, per exemple, preparar l'entrada del personatge entrevistat.
- Fer un noticiari que contingui dues notícies:
 - Informar que s'ha aprovat el Pla d'Acció del centre (què és, quines són les propostes, què es vol millorar amb aquestes propostes. Explicar-lo una mica).
 - Informar sobre altres notícies municipals o globals relacionades amb el consum.
- Fer un programa d'informació al consumidor que parli d'algun dels apartats següents:
 - Les etiquetes ecològiques
 - Les targetes energètiques dels electrodomèstics
 - El comerç just
 - La compra verda
 - El consum responsable
- Entrevista amb algun responsable de l'Ajuntament que els pugui explicar què fan respecte al tema de l'ecoconsum (es poden entrevistar amb aquesta persona i prendre nota del que diu i, al moment de fer el programa, que sigui un membre del mateix grup qui el representi). Com està el tema del consum responsable i el comerç just a la ciutat?

- Tres falques on es donin tres criteris de consum responsable que puguin ser aplicables tant a nivell personal com familiar i també al centre.
- Una entrevista breu amb un membre de l'OCUC o de l'OMIC de L'Hospitalet sobre productes biològics, i una altra a un membre de Sodepau o de la Fundació Akwaba. Tant aquesta entrevista com la del responsable municipal, poden ser enquestes enregistrades.

Es deixarà temps suficient per poder-ho fer. Un cop acabat, cada grup presentarà el guió del seu programa de ràdio, amb la indicació dels enregistraments sonors que hi pensa introduir.

Un cop tots els grups n'hagin presentat el guió, s'establirà un ordre i un calendari d'actuacions. Cada grup presentarà el seu treball, en viu i en directe, a la seva classe. Hi haurà d'haver un responsable de so que posi les músiques i, si cal, els enregistraments de les entrevistes.

S'haurà de valorar la possibilitat de contactar amb la Ràdio de L'Hospitalet per poder enregistrar-hi el treball d'algun grup, i transmetre'l a les seves instal·lacions dins la programació real.

5. RÀDIO CONSUM. LA TEVA RÀDIO!

Una cadena de ràdio vol fer un programa sobre consum responsable. Ha pensat de repartir la feina entre diversos equips. Cada grup ha de fer el disseny i ha de realitzar la programació d'un dia.

Formeu grups de quatre persones. El que haureu de fer és dissenyar i posar en escena un programa de ràdio.

El professor us donarà fotocòpies de les accions consensuades i prioritzades al Pla d'Acció a nivell de centre. Són les que haureu d'explicar i difondre al vostre programa. Entre tots els grups us les repartireu de manera que cada una sigui tractada, almenys, per un grup.

Per tal que comenceu la feina, el professor us donarà l'esquema de la tasca a fer, amb el contingut mínim del guió que caldrà que realitzeu.

Haureu de buscar músiques, notícies sobre consum, preparar treballs sobre diversos temes com la compra verda, les etiquetes ecològiques, el comerç just i el consum responsable. També haureu de decidir si entrevisteu algun responsable del centre o alguna persona a nivell municipal que us pugui ajudar en la divulgació de les accions proposades.

També podeu fer una entrevista breu a un membre de l'OCUC o de l'OMIC de L'Hospitalet, sobre productes biològics i a entitats com Sodepau o la Fundació Akwaba sobre comerç just.

Us deixaran temps suficient per poder-ho fer.

Un cop acabada la programació sobre el paper, prepareu la posada en escena. Ara realitzeu el programa de ràdio davant la classe, llegiu els textos que teniu preparats, poseu les músiques que heu decidit i passeu els enregistraments que hàgiu fet.

6. ENS ACOSTEM GAIRE AL CONSUM SOSTENIBLE?

TIPUS D'ACTIVITAT: Avaluació i seguiment

NIVELL PROPOSAT: Secundària

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

- Dissenyar un mètode per a l'avaluació i el seguiment de les accions prioritàries definides al Pla d'Acció.
- Conèixer la participació i la implicació de la comunitat educativa en el procés d'aplicació de les accions.
- Calcular indicadors que permetin conèixer els resultats de les accions realitzades.

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT:

- Murals de seguiment

DURADA: Diverses sessions

ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES

- Ciències socials
- Ciències experimentals
- Matemàtiques

MATERIAL NECESSARI

- Paper d'embalar
- Retoladors gruixuts de colors
- Gomets de color verd, groc i vermell

BREU RESUM DE L'ACTIVITAT:

Per a cadascuna de les accions prioritàries, l'alumnat prepararà un mural i el penjarà a les parets de la seva aula. Periòdicament es farà el seguiment de cadascuna d'aquestes cinc accions i se'n calcularan els indicadors associats. Al mural es marcarà amb gomets de colors l'estat de cada acció.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per tal de poder fer un seguiment i una avaluació periòdics de l'estat d'execució de cadascuna de les cinc accions que l'alumnat ha escollit (Activitat 4), es proposarà que es muntin cinc murals (un per acció) que es puguin penjar a la classe i que permetin, de manera visual, conèixer el grau d'aplicació del Pla d'Acció.

Cadascun dels murals haurà de reproduir la Fitxa d'Acció que es va omplir a l'Activitat 4, i afegir:

- Els indicadors de seguiment de cadascuna de les accions que es considerin oportuns.
- Un quadre on es pugui mostrar de manera visual l'estat d'aplicació de cadascuna de les accions.
- Un quadre on es mostri, de manera gràfica, l'evolució dels indicadors de seguiment (taules, esquemes, etc.).

L'alumnat recollirà les dades dels indicadors i l'estat d'aplicació de l'acció en la Fitxa d'Avaluació de les Accions. En el cas que els indicadors d'una mateixa acció requereixin periodicitats diferents per a la recollida de dades, caldria fer-hi les modificacions necessàries.

Alguns indicadors podrien ser:

Indicadors referents al consum:

- Incorporació o no de criteris de compra verda al centre.
- Nombre de productes que es compren amb criteris de compra verda.
- Incorporació o no de canvis en el tipus d'alimentació o de productes al menjador o el bar.
- Compra o no de productes a granel o envasats.
- Compra de productes de comerç just.
- Incorporació de criteris ambientals en la compra de productes de neteja i manteniment.
- Reducció del consum.

Per a cada acció hi ha d'haver un grup de persones responsables de realitzar-ne l'observació i el càlcul dels indicadors que es demanen. Aquest grup de persones pot anar variant periòdicament per tal que tot l'alumnat hi pugui participar.

A més, una eina d'avaluació i de seguiment del Pla d'Acció, poden ser les reunions del Consell Escolar. En aquestes reunions els representants de l'alumnat presentaran l'estat d'execució del Pla d'Acció i avaluaran la participació de tots els membres de la comunitat educativa. En aquesta reunió es pot plantejar si cal demanar més implicació del claustre de professors, de la direcció del centre, etc.

6. ENS ACOSTEM GAIRE AL CONSUM SOSTENIBLE?

Després del compromís arriba el moment de l'acció i, per tant, de dur a terme les accions escollides. Com a promotors d'aquestes accions, heu de vetllar també per la seva aplicació i conèixer-ne i valorar-ne els resultats. És a dir, cal que feu un seguiment del compliment del Pla d'Acció.

En primer lloc, caldrà decidir els indicadors per a l'avaluació i el seguiment de cada acció proposada. Com podem saber si hem millorat? Doncs cal tornar a conèixer en quina situació es troba el centre respecte al consum. Us proposem que penseu en una sèrie d'indicadors que puguin demostrar l'evolució de la situació. Cada grup, doncs, establirà els cinc indicadors que consideri més necessaris.

Indicador 1	
Indicador 2	
Indicador 3	
Indicador 4	
Indicador 5	

Les dades dels indicadors és possible que s'hagin d'anar recollint periòdicament i per grups. Us proposem una Fitxa d'Avaluació de les Accions amb tots els indicadors que s'han de recollir, determinant qui n'ha de fer el seguiment i amb quina periodicitat.

Acordeu entre tots quin pot ser el millor moment per realitzar l'exposició dels resultats i el seu seguiment. Penseu en tots aquells elements que puguin donar una visió fiable de la situació (fotografies, gràfics, etc.). Informeu-vos de quin és el millor lloc del centre per fer l'exposició i si es disposa d'expositors o d'altres elements per fer-la. Una possible manera de fer l'exposició és utilitzar cartró ploma de grans dimensions, que pot ser reutilitzat per a altres ocasions o mantenir-se de forma més o menys fixa.

No us oblideu de fer propaganda de la vostra exposició i convideu-hi totes les persones que cregueu oportú. Només resta esperar el dia de la inauguració. Segur que és un èxit!

FITXA D'AVALUACIÓ DE LES ACCIONS

NÚMERO DE L'ACCIÓ					
TÍTOL					
S'ha portat a terme?	SÍ	NO			
Quan es va portar a terme?					
Qui l'ha portada a terme?					
Qui l'ha controlada?					
Quant ha costat?	Diners: Temps: Dificultat:				
Quina era la situació abans de la millora?	Valor inicial (data / /)				
	Indicador 1:				
	Indicador 2:				
	Indicador 3:				
	Indicador 4:				
	Indicador 5:				
Quina és la situació després de la millora al llarg del temps?		Valor 1	Valor 2	Valor 3	Valor 4
	Data				
	Indicador 1:				
	Indicador 2:				
	Indicador 3:				
	Indicador 4:				
	Indicador 5:				
Estem satisfets del resultat?	MOLT	BASTANT	POC	GENS	
Què caldria canviar de la millora realitzada?					
Què cal fer ara?					
OBSERVACIONS					